

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za
zamejstvo razen Amerike: četrtletno 18 Din, polletno 34 Din, celoletno 68 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Za trdo delo — pravično plačilo

Ze dolga leta toži naš kmet, da niso cene, ki jih sprejema za svoje, v obilnem znoju pridelane pridelke v nikakem razmerju z delom in izdatki, vloženimi v te pridelke. Ni hče ne bo temu oporekal, saj vidimo, da je naš kmet prav zaradi nizkih cen svojih pridelkov obubožal in zašel celo v dolgove.

Kaj radi skomignemo pri tem dejstvu z ramami, češ, kaj hočemo, saj je po vsem svetu tako. Kdor kaj več ve, celo našteva vzroke svetovne kmetijske stiske: napredujoče uvajanje strojev v kmetištvo, deviška zemlja Amerike, Kanade in drugih blagoslovljenih dežel in iz tega izhajajoča preobilica kmetijskih pridelkov na svetovnem trgu. Vse to je prav in res in bi zato pričakovali, da živijo nekmečki sloji naravnost v paradizu, ko kupujejo napol zastonj svoje življenjske potrebščine.

Temu pa, žal, ni tako. Meščan, obrtnik in delavec nasprotno tožita o dragem življenju. Kdor mora sam kupovati živež, ve, da je njihova tožba povsem upravičena. Danes so padle cene, ki se plačujejo kmetu za njegove pridelke, na tretjino ali celo četrtino tistih cen, za katere je prodajal pred sedmimi leti. Takrat je veljala na primer pšenica 400, danes stane komaj 100 Din; voli so bili po 14 Din, danes pa so po 3 do 4 Din. Niso pa padle v tem razmerju cene moki in mesu.

Kje je vzrok temu pojavu, se vprašuje kmet in skuša to dognati nekmečki uporabnik. Piše teh vrst je imel nedavno priliko, opaziti tale dogodek: V neko večjo trgovino je prinesla kmetica na prodaj orehova jedrca. Po daljšem barantanju je iztisnila iz trgovca po 12 Din za kilogram. Ni pa še zapustila trgovine, ko je prišla neka gospa kupovat ore-

hova jedrca. Z obilno pohvalo ji je natehtal trgovec dva kilograma tistih jedrc in jih je zaračunal po 32 Din kilogram. Kmetica se je razburila in odšla iz trgovine z zatrdilom, da ne prinese nitj enega gnilega jabolka več naprodaj. Tudi trgovcu je bila ta zadeva neprijetna in je izkušal opravičiti svoje ravnanje z visokimi davki, nepredvidenimi izgubami, dragimi prostori.

Po zakonu je največji dovoljeni dobiček 25 odstotkov. Če v našem primeru odtegnemo vse mogoče stroške, nam ostane od kosmatih 166 odstotkov še vedno vsaj 100 odstotkov čistega dobička. Danes, ko dela kmet že na leta z izgubo, je takšen dobiček skrajno krivičen.

Glavni vzrok visokim cenam za porabnike pa je, da je pri nas preveč vmesnih rok med pridelovalcem in uporabnikom.

Kje je izhod iz teh nezdravih razmer, se vprašujeta pridelovalec in uporabnik. Ni ga, trdijo mnogi. Po svetu pogledimo, kako se tam borijo, pa bomo videli, da so že našli zdravo pot, ki daje obema koristi. V Nemčiji, Holandiji, Franciji, Angliji, in v drugih naprednejših deželah so osnovali pridelovalci prodajne zadruge, ki delijo čezmerni dobiček trgovine med pridelovalcem in uporabnikom. Tako sta oba zadovoljna in so takšne prodajne organizacije mimo tega tisti važni činitelji, ki stalno preprečuje samovoljne dobičke preštevilnih vmesnikov med rokami, ki živež pridelajo, in med usti, ki ga jedo. Posebno v Sloveniji, ki ne pridelava nitj polovice toliko živeža, kolikor ga naša banovina potrebuje, bi bilo takšno nalogo prav uspešno izvesti. Treba je le zglede in dobre volje.

Pojasnila k ureditvi kmečkih dolgov

Letošnji prvi november je za upnike in dolžnike važen dan

Uredba o ureditvi kmečkih dolgov je sprožila celo kopo vprašanj in pomislekov. Vedno več naših naročnikov prosi za razna pojasnila glede določb v ureditvi likvidaciji kmečkih dolgov. Velik del dopisov se tiče vprašanj, ki bodo urejena šele s predvidenimi pravilniki, na katere je treba počakati. Rok za objavo pravilnikov je v uredbi določen s 1. novembrom t. l.

Medtem pričenjajo teči po uredbi že tudi drugi roki. Prvi rok, ki ga mora vsak zadolženi kmet dobro zabeležiti, je 1. november t. l. Čl. 28. uredbi namreč predpisuje, da dospe prvi obrok za plačanje prve dvanajstine kmečkih dolgov, ki jih prevzame Privilegirana agrarna banka, že 1. novembra t. l. čez 14 dni. Tudi za kmečke dolgove nasproti trgovcem in obrtnikom zapade prvi obrok 1. novembra, za ostale dolgove privatnikom pa 15. novembra t. l.

Kako bo mogoče to izvršiti je drugo vpra-

šanje, ki ga bo treba še razčistiti. Danes ne moremo drugega nego opozoriti na ta povsem jasen predpis, ki je toliko važnejši, ker je v čl. 48. določeno, da ima davčna oblast v slučaju, ako dolžnik ne plača dospelega roka, izterjati plačilo obroka z rubežnjico premičnin, če pa ta ne pokrije dolžnega obroka pa se rubež raztegne tudi na nepremičnine.

Dolgovi pri denarnih zavodih

Koliko naj torej zadolženi kmet, katerega dolg spada pod določbe uredbi, plača 1. novembra? Ako skupni dolg ne presega 25.000 Din, se mu zmanjša za 50%. Če gre tu n. pr. samo za dogove pri denarnih zavodih, ki se prenesejo na Privilegirano agrarno banko, mora kmet to polovico dolga skupaj z morebitnimi neplačanimi obroki po prejšnjih uredbah odplačati s 4% odstotnimi obrestmi v 12 enakih letnih obrokih. Če je bil torej

kmet 20. aprila 1932. dolžan 12.000 Din znanša njegov zmanjšani osnovni dolg 6.000 Din, k temu je treba prišteti v nezmanjšani višini še vse po prejšnjih uredbah predpisane in ne plačane obroke in sodne stroške. Če znašajo ti obroki in stroški n. pr. 1000 Din se prištejejo k znesku 6000 tako, da znaša končni dolg 7.000 Din. Od teh 7.000 Din pa mora po uredbi 1. novembra plačati prvi obrok, to je okrog 770 Din (letni obrok za obresti in za odplačilo bo znašal približno 11 Din od 100 Din dolga; v pravilniku bo najbrž objavljena tablica za izračunavanje obroka).

Če je pa kmetov prvotni dolg večji nego 25.000 Din, mu po prošnji šele sodišče določi, za koliko bo zmanjšan. Navzlic temu tudi takemu dolžniku dospeva po uredbi prvi obrok 1. novembra, vendar mora kmet v tem primeru plačati ta prvi obrok od nezmanjšanega dolga proti poznejšemu obračunu. Če je bil torej kmet 20. aprila 1932. dolžan 40.000 Din in se je od tedaj nabralo na neplačanih obrokih in sodnih stroških 5000 Din, tedaj mora po uredbi plačati 1. novembra prvi obrok od zneska 45.000 Din, to je okrog 5.000 Din.

Komu mora plačati? Privilegirana agrarna banka bo pobirala vse obroke po davčnih uravah, ki bodo zanjo vršili tudi prisilno izterjavo z rubežnjico in sicer brez posredovanja sodišča. Obroke je torej redno plačati pri pristojnih davčnih uravah.

Ali bo izvršitev predpisa iz čl. 28. uredbi 1. novembra mogoča, je pa druga stvar. Do tega dne PAB še ne bo imela prav nobenega pregleda kdo so njeni dolžniki in koliko dolgujejo in bi torej bilo od vsakega dolžnika osebno odvisno, da za sebe izračuna, kakšni bodo njegovi obroki ter po tem računu položi pri davčni upravi odgovarajoči znesek. Nesporno bi se torej, ako bi predpis glede prvega obroka iz čl. 28. uredbi doslovnno obveljal, napravila nepregledna zmešnjava. Zato je pričakovati, da bo v tem oziru izšlo še pravočasno izdano pojasnilo, ki bo kmečke dolžnike pomirilo.

Dolgovi pri privatnikih

Podobno se odplačujejo dolgovi ostalim upnikom, ki niso denarni zavodi. Če je ta upnik trgovec ali obrtnik in je dolg nastal pred 20. aprilom 1932. zaradi nakupa blaga na up ali zaradi izvršenega obrtnega dela, tedaj se znesek dolga nič ne zmanjša. Tak dolg mora kmet plačati v celoti v 12 letih v enakih letnih obrokih, naj pa treba plačati kmetu ves ta čas nobenih obrestí. Dne 1. novembra pa zapade plačilo že prvi obrok (ena dvanajstina dolga).

Drugače pa je pri ostalih dolgovih, ki jih kmet dolguje privatnikom. Ti dolgovi se na podoben način, kakor dolgovi pri denarnih zavodih, zmanjšajo na polovico. Zmanjšana višina dolga se izračuna tako, da se najprej ugotovi, koliko je znašal dolg 20. aprila 1932. Ta osnovni dolg se zmanjša na polovico, potem pa se prištejejo še v nezmanjšani višini morebitni neplačani obroki po prejšnjih uredbah in sodni stroški; tako dobljeni znesek dolga mora potem kmet odplačati v 12 letih s 3 odstotnimi letnimi obrestmi v enakih letnih obrokih vsako leto 15. novembra. Prvi obrok mora kmet plačati 15. novembra t. l.

Vzemimo primer, da je kmet dolžan privatni osebi in je ta dolg znašal 20. aprila 1932. z do tega dne naraslim obrestmi točno 30.000 Din. Ta znesek se zmanjša na polovico, to je na 15.000 Din. Prišteti pa je treba morebitne neplačane obroke in sodne stroške (n. pr. za intabulacijo); če so ti obroki in stroški znašali recimo 1.000 Din moramo tem 1.000 Din v celoti prišteti k znižani vsoti osnovnega dolga, tako da dobimo končni znesek dolga v višini 16.000 Din. Od tega dolga pa mora kmet 15. novembra plačati prvi obrok, to je okrog 1570 Din (v pravniku bo najbrž objavljena tablica za izračunanje obroka).

Prvi in petnajsti november

Pri dolgovih trgovcem in obrtnikom je prvi važen 1. november, pri o tih privatnih dolgovih pa 15. november, ko je treba plačati prvi obrok. Polegno opozarjamo na hude posledice ki lahko zaderejo kmeta, če ne plača dolžnega obroka privatnemu upniku. Po čl. 48. uredbe ima namreč upnik pravico zahtevati plačilo celotnega ostanka dolga po redni sodni poti, če kmet dopelega obroka ne plača ob roku. Izvzeti so le primeri elementarnih nezdod, zaradi katerih je kmet oproščen davka.

Tu so torej dolžne še stroške nego pri izračunavanju obrokov za doglove pri denarnih zavodih, ki jih prevzame Privilegirana agrarna banka kjer se z ružičko izterja le obrok, ves dolg pa le tedaj če ružička na premenice ne krije obroka in pridejo na dražbo neprimerno. Privatni upnik na lahko takoj zahteva plačilo vsega dolga, če kmet ob roku ne plača obroka.

Seveda je tudi glede dolgov privatnikom vprašanje kako bo mogoča izvršba v teh predstavi 1. odnosno 15. novembra, ker dolžnik ne dha da mora dolžnik na občinski rok plačati za njega pristojna, nadomestila in stroške, ki se bodo glasile na njem izračunan, odnosno zmanjšan znesek celotnega dolga, kjer bo predložen točen popis, ki bo zamenjavo listin pa še ni izšel in bo izdan šele do 1. novembra.

Končno moramo opozoriti še na tri važne dolžne ki se tičejo privatnih dolgov. Če privatni upnik misli da je kmet zmožen plačati več nego polovico dolga, smi zahtevati pri sodišču da se dolo zniža za manj nego

polovico, ali pa da se sploh ne zniža. Če pa dolžnik lahko dokaže, da je prezadolžen in ne more plačati niti polovico dolga, sme v letu dni pri sodišču zahtevati, da se mu dolg zniža za več nego polovico. Za kmčke dolgove nasproti siromašnim upnikom, ki nimajo svoje imovine niti drugih dohodkov za nužno vzdrževanje pa sploh ne velja zaščita, če siromašnost ugotovi sodišče.

V gornjih vrstah smo skušali odgovoriti na vprašanja, ki so nam bila dostavljena glede plačila prvega obroka dne 1. odnosno 15. novembra.

Politični pregled

Na Španskem se boji še niso polegli. Napori upornikov gredo za tem, da obkolijo prestolnico Madrid in s tem zadajo vladi odločilni udarec. Nekoliko olajšanja je vladi prinesel preobrat v Ženevi, kjer so na pritožbo španskega poslanika velesile začele premišljati o svojem postopku, ko so vlado in upornike vrgli v eno vrečo. Rusija je že odstonila od prvotnega sklepa, da ne bo pomagala zakoniti vladi in si zdaj prizadeva tudi druge države spraviti na svojo plat. Vse pa kaže, da je ta korak skoraj že prepozen in da se bo zakoniti španski vladi težko dalo še kaj pomagati.

V Avstriji so pretekli teden razpustili nekdanji tako mogočno oboroženo organizacijo domobrancev (Heimwehr). Zaradi notranjih sporov v organizaciji je lahko vlada novsem mirno izvršila svoj ukrep ne glede na to, da so ti domobranci nekdanji samozavestni trditelji da vodi pot k razpustu samo preko njihovih trupel. Vlada je že prvi posamezne voditelje spravila ob vsjo veljavo, ko jim je naklonila odlična in mastna mesta, tako da je množica pristojnih ostala v odločilnem trenutku brez voditeljev.

Na Madžarskem je po pokonem Gombišu prevzel predsedstvo vlade Kofman Daranyi. Mož je znan kot hud zatiralec nekdanjih madžarskih narodnih manjšin. Slovakov, Hrvatov, Srbov, Slovencev in Rumunov. Po prevratu je načeloval vsem pokretom, ki so stremeli za obnovitvijo stare Madžarske. Pod njegovim vodstvom je prišlo do mnogih neveličnosti zaradi notranje

ga delovanja njegovih plačancev in Daranyi nosi velik del krivde za Jankapusto in marsejski zločin. S tem je dovoljno podana oznaka njegove politike.

Na Češkoslovaškem so po zgledu drugih držav tudi zmanjšali vrednost češke krone za 16 odstotkov.

Volitve v dravski banovini

Preteklo nedeljo so se vršile občinske volitve tudi v nekaterih občinah dravske banovine. V velikem številu občin, kjer bi se imele vršiti to nedeljo, so bile volitve v zadnjem trenutku odgodene. Vršile so se samo v dveh občinah in sicer v Rogški Slatini in v Loškem potoku. V Rogški Slatini je bilo volilnih uravničencev 1272, volitev pa se je udeležilo 718 volilcev. Vloženi sta bili dve listi in sicer JRZ in lista združene opozicije. JRZ je dobila 423 združena opozicija pa 205 glasov. V Loškem potoku je bilo volilnih uravničencev 715, volilo je 548, t. j. 75 odstotkov. Lista JRZ je dobila 366, opozicija pa 182 glasov.

Volitve v vrbaski banovini

Zadnje nedelje so bile kakor znano, občinske volitve v vrbaski banovini. Volilo je 159 občin, to je vse občine v banovini, razen onih, ki spadajo pod zakon o mestnih občinah. Volilna udeležba je bila slabša, kakor se je napovedovalo in pričakovalo. Kot vzrok se navedata razsežnost občin in zelo slabo vreme, ker je v nedeljo tudi v Bosni deževalo in ponekod celo sněžilo. Glasovanje se je izvršilo v 158 občinah v eni občini v d'rvenskem srežu pa se bodo volitve prihodnje nedeljo ponovile, ker je prišlo to nedeljo do sponada med volilci, tako da se glasovanje ni moglo v redu končati. Po službenem poročilu ki ga je sponož objavila Ager čila Avstrija, je pri volitvah dobila JRZ 102, opozicija pa 56 glasov.

TONE BRODR:

10

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

S temi pomeznjavimi besedam je odšel. Četrte ure nato se je odpeljal z grofom Hugonom proti mestu.

Hugo je sedel molče poleg njega in ga le včasih pogledal.

Kolikor bliže mesta sta prihajala, toliko nemirnejši je postal Hugo. Zdelo se mu je, da ga spremlja detektiv samo zato, da ne bi mogel uiti.

Vendar je stonil visoko zravnan v sobo preiskovalnega sodnika.

Preiskavo je vodil še zmerom mladi uradnik ki je bil takrat v gradu. Ko je Hugo vstopil, ga je sodnik prijazno pozdravil. To je bilo Hugonu novega poguma.

Sedel je na stol pred mizo. Filip Smit pa je sedel za mizo tako, da je mogel videti grofu naravnost v obraz.

»Prišel sem zaradi vašila.« je nejevoljno dejal Hugo. »Saj gre za mojega brata?«

»Ne, gospod grof,« je odgovoril sodnik in vzel iz mize neko listino. »Za vas samega gre. Nekdanji gozdar Jurij Kolar vas je naznanil.«

»Kaj? Ali me je morda tožil, ker sem ga zapodil?«

»Ne, Kolarjev Jurij trdi da ste hoteli zapeljati gostilničarjevo hčer Pavlo h krivemu pričevanju, da bi bil vaš brat obsojen.«

Hugo je sedel nekaj trenutkov nepremično in molčal je kakor bi ga bila ta ovadba zelo presenetila. Potem pa se je hripavo zasmeljal.

»To je pa res tako neumno, da ne vem, kako naj odgovorim.«

»Torej tajite gospod grof?« ga je vprašal sodnik in se nasmehnil.

»Seveda! Vse je samo nizko in obrekovanje.«

»Kolarjev Jurij je povedal še nekaj kar mi je zaupalo dekle. Trdi namreč da ste vi, gospod grof, zakrivali smrt svojega očeta.« je nadaljeval sodnik in njegov obraz se je v trenutku zresnil.

Ogorčen je skočil grof Hugo kvišku. Bil je bleš kakor smrt. Detektiv ga je pozorno opazoval.

»To — to je neumnost!« je vzkliknil Hugo. »Če dekle kaj takega trdi, se nesramno laže, revidiran sem, da izbriga ta goljufija od Kolarjevega Jurija. Maščevati se hoče nad menoj, nesramnež.«

»Ali poznate to dekle, gospod grof?«

»Samo na videz. Kako naj bi bil takji osebi — ne, to je smešno!« se je prekinil Hugo in si nervozno segel v lase.

»Ali niste imeli ljubzenskega razmerja s Pavlo, gospod grof?« ga je vprašal sodnik.

»Bog me obvaruj! Ali kaj takega trdi?«

»Ali niste bili v torek zvečer v gostilni njenega očeta?«

»Ne,« je odločno odgovoril Hugo. »Samo toliko vam lahko rečem, da je vse skupaj podla laž.«

Nato je sodnik pozvonil in slugi nekaj na-

mignil. Takoj so se odprla vrata na stečaj in v sobo je stonil Kolarjev Jurij.

Kakor razdražen tiger je planil Hugo proti njemu in besno zakričal nad njim:

»Vi ste tu lonov? Kako se drznete govoriti o meni? Priznajte takoj, da ste lažali, ali na vas —«

»Prosim, gospod grof mirujte!« je pomirljivo dejal sodnik in rezko nagovoril Kolarjevega Jurija.

»Ali se vztrajate pri svojih trditvah?«

»Seveda! Vse je čista, gola resnica in Pavla mora to izpovedati.« je dejal Jurij prepričano. Za jezno postelo mladega grofa se ni nič zmenil, ampak je dejal:

»Kakor gotovo je Bog v nebesih, tako zavestljivo sem slišal, ko ste dekle nagovarjali h krivemu pričevanju, ko ste ji ponudili denar, da bi vam pomagala uničiti lastnega brata. Ali se še spominjate, kako je Pavla zahtevala, da jo vzamete za ženo? Tudi to tajite?« Nočete priznati, da sem jaz rešil Pavlo iz vaših rok, ko ste jo hoteli zadaviti?«

»Predrzi lažnivec!« je vzkliknil Hugo, ki se je tresel od jeze in strahu.

»Gospod sodnik,« se je Jurij obrnil k sodniku. Prisegam najsvetejšo prisego, da je vse to res, in Pavla — ali je ni tu? — ho moral povedati to, kar je povedala meni, da je namreč ta — pokazal je Hugonu — morilec svojega očeta!«

Smrtna tišina je zavladala v sobi po teh besedah. Nekaj trenutkov so bili vsi prese-

nečeni po tako strašni obtožbi.

Hugo je nehote skočil nazaj. Ustnice so

Napol storjeno delo-ves trud zaman!

Milo rabim, te lahko tudi cenejše vrste — moram varčevati!

Zakaj ni moje perilo tako lepo kakor moje prijateljice!

Napačno je varčevati pri milu — na škodo perila. Manj vredna mila škodujejo tkaninam. Samo zares dobro jedrnatc milo pere perilo temeljito in prizanesljivo:

SCHICHTOVO MILO JELEN

varuje perilo

ZA NAMAKANJE ZENSKA HVALA

Kako lažejo in spletkarijo proti JNS

Po izvršenem združitvi poslanskega kluba JNS z levničevim klubom so stranki sovražni listi na vse načine skušali ta važen dogodek v našem političnem življenju predstaviti javnosti kot popolnoma brezpomembno dogodivščino. Pri tem so se posluževali nerednih in obrekovanih, samo da bi zmanjšali pomembnost združitve dveh narodnih klubov v Narodni skupščini. Poročali so, da so se v levničevem klubu pri debati o združitvi poslanci dejansko spopadli, da je pri tem spopadu moral posredovati posl. Kabin da je odločen nasprotnik združitve z levničevimi bivšimi ministri Ignjat Stefanovič ki bo rad tega izstopil itd. itd. Vse te vesti so bile gladko zlagane. Stefanovič je pričel v listih izjavo, da ni bil nikdar nasprotnik združitve obeh klubov nasprotno, da je nadvse zadovoljen s to združitvijo. Takisto pa tudi Bogoljub Jevtič ugotavlja v "Politiki" da ni prišlo do nobenega osebnega spopada med članom Jugoslovanskega kluba ko se je razpravljalo o združitvi s klubom JNS. Te vesti je že prej z vsjo odločnostjo zavrnil dr. Janke Baričević predsednik kluba obeh levničevih poslancev, ki so ostali izven kluba JNS. Vkljub tem odločnim demantim se seveda ni mdelati da bi naša sodniška proučitev s svojim spletkarstvom

proti JNS. Bole se je, zato jim le proti njej dobro vsako orožje!

Krščansko socialno delavstvo odpoveduje pokorščino

Krščansko-socialno delavstvo že d'je časa hodi svoja pota in ne dopušča da bi se kdor koli vmešava v njegove zadeve. Takšnih poskusov je bilo že več a nobeden se ni do sedaj posrečil. Kakor vse kaže hoče to delavstvo tudi v bodoče vztrajati na svoji zadržani poti. »Delavska pravica« ki je glasilo krščansko-socialnega delavstva je namreč v svoji zadnji številki pričela članek »Podrejeni ali samostojni?« iz katerega se da sklepati da si hoče to delavstvo tudi v naprej ohraniti svobodo političnega udejstvovanja. Tako je zaključuje svoj članek, Delavstvo ne sme biti otep slame, ki ga premetavao politične stranke in zrna pobira o razni politični koristolovci in stremulci, ampak samozavesten, borben in dosleden ter samostojen faktor v družbi, ki ve, kaj dela in reče besedo, kadar je potrebno, četudi nekateri ob njegovi besedi stiskajo zobe. Bodičnost bo diktiral pošten svoboden neuklonljiv in samozavesten delavec. Takega delavca bo moral upoštevati vsakdo, čeprav se temu upoštevati hoče danes za silo še izogniti s tako zelo strankarsko-političnim clem slu-

žečo lažidlavsko organizacijo. Čas gre svojo pot naprej, treba mu je slediti z odprtimi očmi in hrabrim srcem!

S tem je dovolj jasno povedano, da krščanski delavec noče več tako plesati kakor bi jim nekdo rad žvižgal!

DOPISI

DEV. MAR. V POLJU (Jubilej dela za narod.) Prejšnjo sredo, 7. oktobra, je praznoval 90-letnico svojega življenja nadučitelj v p. gosp. Fr. Kavčič. Pozna ga vsa župnija in občina ter še daleč preko našega kraja. Nad 50 let že biva med nami kot nadučitelj in 23 let že v pokouju. Po rodu je on Žirovec, iz Ledin nad Idrijo. Menja je najstarejši slovenski učitelj in zadnji z nekdanje idrijske šole, katero je dovršil 1863 še jako mlad in je služboval skoraj deset let, ko je bila šola še podrejena cerkveni oblasti. Prvo službovanje, 20 let, je bilo v Beli Krajini v Semiču in Dragatušu, od koder je prišel k nam Bil je vesten in dobrohoten učitelj mladini, ljubivni družabnik ter dober svetovalec vsakomur. Zaradi tega je užival obče spoštovanje in bil vdano ljubljen pri vseh. Njegovi tako številni učenci in učence se ga s hvaležnostjo spominjajo ob tem tako redkem in častitljivem jubileju. Naš kraj se mu je tako priljubil da je ostal tudi

se mu krivilo na jeze in oči so se mu zablistale v sovraštvu.

»Paša dušala je zakričal grof in z vodnjakom petimi skočil na nasprotnika. Sodnik in pisar so prestrašeni priskočili in slučaj je naglo prišel.

Hugo je dobil močnega sunka v prsi, se je podel nazaj na stol in se sčela na tla. Tako pa se je nagnal s tal in zgrabil stol, hotel Jurija pobiti.

»Gospod grof, prosim vas!« se sčel vmes sodnik, ki se je obrnil k Juriju in dejal:

»Mirujta, ali pa vas dan zapreti!

Sodniški sluga je prihitel in očistil Hugovo obleko.

»Poslušajte torej,« se je sodnik obrnil k Juriju. »Del sem poročil, kaj je bilo, kaj se je zgodilo. Ona vse ta in pravi, da ste vi te obdolžitve sami izmislili! Ali z'ni priznate, da so bile vaše trditve brez podlage?«

»Kaj? Pavle ta? Nože priznati?« je naseročeno vzkliknil Jurij. »Ali je to mogoče?«

Hugo je vse to slišal in se pričelno nasmel. Prebrčca je bil, da bo zmagal.

»Tako! Saj sem vedel! Neumno in budčao si to pripravil, govori!« je rekel Hugo in se obrnil k sodniku.

»Gospod sodnik, zahtevam, da tega krivopriječnika zaprete!«

»Da,« je odvrnil sodnik in gdo pogledal Jurija. Svetujem vam, da prošite gospoda grofa odpuščanja, drugače vas bomo morali dati v zapor.«

»Tako? Na ta način se bo delalo?« se je bridko nasmel Jurij. »Temu plemenitemu gospodu se ne bo nič zgodilo, čeprav predrz-

no laže in je žensko podkupil. Toda jaz trdim še tisočkrat,« je zagrmel z mogočnim glasom. »On in nihče drug! In če sohišče ne bo pomagalo nedolžnemu, mu bo pomagal Bog!«

»Se preden je mogel sodnik ukazati, naj sodnija prijemo, je Jurij izjubil. Detektiv je takoj skočil za njim, toda bilo je že prepozno.

Kmalu in Hugo odšel. Zadržovalni se je sčel in si med potjo prisegal, da se bo maščeval na tistega grofa sovražnikom.

Sodnik je še obljubil, da bodo Jurija zaprli. Toda je sicer še ušel, toda kmalu ga bodo imeli.

Med tem pa je sčel v istem poskupju grof Saška in obupaval od gramote.

Zunaj med pomladanskim zalcajem se je svetlil grad.

Eakčno nasprotje! Tu ječa in obup, tam rarkuje in proclost!

Ta je Hugo stopil v svoj voz, je zaničljivo rekel:

»Ti si izmisljen, jaz pa sem dediš ogromnega premoženja. Vse to bo moje: grad, tovarna, bogastvo, tvoja nevesta!«

In voz je naglo odjezdil.

XI.

Zrtev zvestobe.

Grof Starko je sedel v ječi ztopljen v žalostne misli. Zunaj je bila svetloba, on pa je moral tipeti med debelimi zidovjem, prengšati svetlo in pričakovati vsek čas lauto obsodbo.

Morišec jastnega očeta! Ta strašna obsodba mu je trgala srce in ga mučila noč in dan. Še v sanjah ni imel miru.

Kaj mu je pomagalo, da je nedolžen, ko pa nihče ni verjel v njegovo neolžnost? Ko bi bil vsaj prost, bi že našel način, da bi se rešil sramote, toda tu v ječi ni mogel storiti ničesar.

Upanje, da se bo osvobodil, je minevalo dan za dnem. Od nikoder ni hotela priti pomoč. Ta teden, kar je že zaprt, se je Stanko nostaral že za deset let. V njegovo prej gladko lice so se zarezale gube in hrbet se mu je ukrivil.

Ko je bil ztopljen v svoje težke misli, ga je premotilo žverketanje ključev pred vrati. Prišel je jetniški paznik in za njim sodnijski sluga. Rekel mu je:

»K zasliševanju pojdete!«

Kmalu je stal grof Stanko pred preiskovalnim sodnikom. Bilo je drugi dan po zaslišanju grofa Hugona.

Mladi sodnik je jetnika sprejel čisto drugače kakor prej Hugona.

»No? Ali ste se medtem že premislili?« je osorno vprašal. »Ali boste naposled vse odkrito priznali?«

Mirno in ponosno je stal grof Stanko pred njim. Temu človeku ni maral pokazati svojega trpljenja, jezilo pa ga je, ko se je sodnik vedel tako grlo proti njemu. Zato mu je tudi osorno odgovoril:

»Če mislite, da sem kriv, mi dokažite!«

»To se bo zgodilo! Le zanesite se na nas!« je dejal sodnik in se je jezno nasmehnil.

Sodnika je jezilo, da grof tako trdovratno vse taji. Zdaj pa ga je hotel prisiliti k

po upokojitvi po 50 letnem službovanju pri nas in si postavil svoj dom, kjer preživlja jesen in večer svojega življenja razmeroma še čil na telesu in duhu, z dobrim spominom na preteklost. Bil je vedno naprednega prepričanja in svojih nazorov ni nikdar zatajil pred nikomur. Zato je pa tudi bil zvest in požrtvovalen član naprednih društev in ustanov. Razume se, da je bil in je še danes vnet član Sokola. Ob njegovi 90-letnici je prejel veliko častitk od domačinov in od drugod. Tudi »Domovina« se pridružuje tem častitkam želeč mu, da bi preživel večer svojega življenja v najlepšem miru in zadovoljnosti.

MALA NEDELJA PRI LJUTOMERU. Volilna borba za bodoče občinske volitve, ki se vršijo tukaj dne 25. t. m., je že v polnem razmahu. Na podlagi banovinske revizije je bila pred meseci razrešena dosedanja občinska uprava, upravno sodišče v Celju pa je upravičeni pritožbi sedanje občinske uprave ugodilo in razveljavilo razrešitev. Vsi, ki so vedno verjeli v poštenost sedanje občinske uprave, so se združili tem čvrsteje ter sestavili skupno Gospodarsko listo z nosilcem Senčarjem Mihalom. Kdor pozna gospodarsko sposobnost, delavnost in marljivost našega nosilca liste, je prepričan, da holiše izbire nismo mogli zadeti. Tudi ostala lista priča, da nam gre v občini predvsem za dobro gospodarstvo, ne pa za politične previre. Zato tudi gremo samozavestno in odločno v volilno borbo, zavedajoč se, da je zmaga sigurno naša.

ST. VID PRI ŠTIČNI. (Jubilej). 70 letnico rojstva je obhajala te dni Terezija Hauptman, občinska babica, ki opravlja ta posel že 44 let vestno in je pri vseh splošno priljubljena. Njene štiri hčere so se vse izselile v Ameriko, se tam poročile, ter se svojih staršev pridno spominjajo. Mož jubilanke je že dolga leta naročnik »Domovine«, katero oba rada prebirata. Vsi želimo jubilanke še čvrstejšega zdravja, dolgega življenja, da bi bila tako v pomoč še marsikateri materi, ker visi takrat življenje prav gotovo obeh, matere in rojenčka, v njenih rokah.

ZETALE. (Slaba letina). Imamo torej letos prestopno leto, o katerem so že stari ljudje rekli, da je slabo. Spomladi nam je rja

uničila žita, ki so bila ob času žetve tako slaba, da so dale nekatere njive komaj seme nazaj, a še to slabo. Krompir je prav tako slab, da je dal na največ njivah le seme nazaj. Vinogradi, od katerih se tu večina ljudi preživlja, so pa letos pod ničlo. Kdor je nabral lani 10 polovnjakov, je letos komaj 50 do 100 litrov. Jablane so bile prazne, drugega sadja tu ni bilo, kakor kake hruške. Niti kmet, še manj pa kočar nimata jesti. Dosti kmetov zaradi revščine še v cerkev ne more, a uboga deca ne more obiskovati šole. Z obupom gledamo v bodočnost. Upali smo nekaj še na ajdo, ki je bila polna, pa je prišel sneg, ki je ajdo uničil. Vsa leži pod snegom, ponekod početa, drugod pa še nepožeta in potlačena v tla. Sejati še ni bilo časa. Kako je ta grozni sneg napravil s sadnim drevjem, ker ga je dobil v zelenju. Revščina je uboge Haloze hudo zadela. Ali se bo kak človek na mero-dajnem mestu zganil? — Te dni odhajata od nas šolski vodja g. Božidar Tomažič in gospa: g. vodja je bil dober vzgojitelj. Ljubil je otroke, otroci njega. Pod njegovim vodstvom je pela deca, da je bilo veselje poslušati. Deco je učil sadjarstva in čebelarstva. Želimo mu na novem mestu veliko uspeha, sreče in zadovoljstva

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

+ ZIVINA. Na zadnjem mariborskem živalskem sejmu so bile za kg žive teže sledeče cene: debeli voli 3.90 do 4.30 poldebeli 3.50 do 3.90, plemenski 3.60 do 3.90, bikji za klanje 3.10 do 3.50, debele klavne krave 2.90 do 3.20, plemenske krave 3 do 3.50, krave klobasarice 1.75 do 2, molzne krave 2 do 2.75, breje krave 3.75 do 3.65, mlada živina 3.30 do 3.90, teleta 5 do 6 Din.

Sejmi

18. oktobra: Bohinjska Bistrica, Guštanj, Podšreda, Radohova vas, Rateče na Gorenskem;
19. oktobra: Mózirje, Trbovlje, Vojnik Krško;

20. oktobra: Črensovec, Novo mesto;
21. oktobra: Celje, Cerklje pri Kranju, Dolsko, Lesce, Mala nedelja, Sevnica ob Savi, Sv. Peter pod Sv. gorami, Ziri, Zubina pri Pevaljah;
22. oktobra: Dramlje;
23. oktobra: Martjanci;
24. oktobra: Dolenji Logatec, Velenje;
25. oktobra: Lemberg.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (s pristoje premijo):

1 holandski goldinar za 423.05 do 23.20 D;
1 nemško marko za 17.36 do 17.50 Din;
1 angleški funt za 217.62 do 219.47 Din;
1 ameriški dolar za 43.18 do 43.54 Din;
100 francoskih frankov za 201.97 do 203.41 dinarjev.

100 češkoslovaških kron za 152.68 do 154.78 dinarjev.

100 italijanskih lir za 226.94 do 230.02 Din.
Avstrijski šilingi v privatnem kliringu so bili po 8.60 Din. Vojna škoda se je trgovala po 368 do 373, investicijsko posojilo pa se je prodajalo po 84 Din.

Drobne vesti

= Kmetje plačujejo svoje dolgove. Iz Borgrada poroča agencija »Jugoslovanski kurir«, da so se v nekaterih mestih poravnali kmetje s svojimi upniki-bankami. Iz bančnih krogov se doznava, da plačujejo kmetje, ki imajo v tužnih krajih dobro letno, 75% in na ta način likvidirajo svoje dolgove. Te novjave je posebno opaziti okoli Zajččarja Knarževca, Paračana in v nekaterih krajih južne Srbije. Značilno je, da so se po vsaki novi uredbi o kmečki zaščiti pojavile slične vesti. Kdo ima korist od plačanja 75 odstotkov? Kmet gotovo ne, ker mu uredba nudi več koristi, bankir pa tudi ne, ker bo moral vseeno trpeti 25 odstotkov odpisa. Edno korist bo imela država, ker bi odpadel njen delež odpisa. Tako državotvorni so pa menda le bankirji v Južni Srbiji.

= 800 milijonov kmečkih dolgov v Sloveniji. Na zahtevo kmetijskega ministrstva so morale zadruge zbrati podatke o kmečkih dolgovih pri zadrukah. Ti podatki kažejo, da je kmečkih dolgov v Sloveniji pri zadrukah okoli 550 milijonov Din. od tega pri članicah

priznanju, ker je mislil, da ima v rokah sredstvo, ki mu bo pomagalo.

»Ali mi morete danes razložiti, odkod so rjave pege na vaših prstih?« je začel sodnik.

»Ne, ne vem!«

»Ne! Mi pa vemo. Pege so bile od strupa, ki ste ga nalili svojemu očetu. To smo dognali s kemično preiskavo. Zakaj torej se tajite? To vam ne more prav nič pomagati. Saj menda niste izvršili umora nalašč. Bodite prepričani, da s tajenjem samo škodujete.«

»Upam, da se bo izkazala moja nedolžnost še pred porotno obravnavo,« je samozavestno odgovoril Stanko.

»Tako? Mislite torej, da ne bomo dobili drugih dokazov. Pa ste v zmoti!«

Po teh besedah je sodnik pomolil jetniku pred oči nekaj svetlega in je rekel:

»Povejte mi, kje in kdaj ste izgubili ta manšetni gumb?«

Bil je gumb, ki ga je bil našel detektiv in ga dal sodniku, kakor je bilo predpisano. Filip Smit je takoj rekel, da je prišel gumb očitno pozneje in po kakšni drugi osebi na mesto, kjer ga je bil našel.

Pametni sodnik pa je bil drugačnega mnenja. Pozorno je premeril Stankov obraz, kjer ni bilo videti nikakšnega presenečenja.

»To je torej vaš gumb?« je izpraševal sodnik.

»Da, moj je! Kakor vidim imate tudi drugega še tamle,« je odvrnil Stanko.

Drugi gumb je bil res še v manšeti, ki so ga bili jetniku vzeli.

»Prav,« je pokimal sodnik. »Torej nečete vedeti, kje ste gumb izgubili. Povedal vam

bom, kje so ga našli. Dobili so ga v spalnici vašega očeta pod umivalnikom, tam, kjer je stala steklenica s strupom. Zdaj torej vidite, da vam je vse dokazano.«

Jetnik se je sicer zavedal strašnega pomena tega odkritja in je prebledel, toda priznati ni mogel.

»Ne, in če bi našli tisoč gumbov tam! Ne morem vedeti, kako je prišel tja. Tisti večer nisem niti stopil v spalnico svojega očeta,« je dejal Stanko.

»Po tem dokazu boste nedvomno obsojeni,« je dejal sodnik. »Premislite torej svoj položaj! Upam, da boste jutri že mehkejši.« Sodnik je bil jezen, ker ni ničesar dosegel in je velel jetnika odvesti.

Nesrečnik je spet sedel v ječi in je zaman premišljal, kako bi si pomagal. Zdelo se mu je, da se je vse zarotilo proti njemu, nebesa in pekel.

Znočilo se je. Stanko pa je še zmerom na istem prostoru čakal. Spanec ni hotel priti, da bi mu vsaj za nekaj časa pregnal skrbi.

Polnoč.

Mrtvaška tišina je vladala okoli njega. Slišal je samo utripanje svojega srca.

Tedaj je začul rahlo šumenje pred vrati. Ključ se je obrnil v ključavnici in zaškripal.

Kdo prihaja sredi noči? Jetniški paznik? Kaj le hoče!

Jetnika je obšla misel: kaj, če se je izkazala njegova nedolžnost? Če so pravega krivca dobili? Čudež bi bil to, a verjetno bi bilo le.

Počasi in previdno so se odprla z železom okovana vrata. V ječo je posvetila luč in tiho kakor tat je stopil neki možki v celico.

Paznik? Ne, paznik ni bil, čeprav je imel pazniško čepico in suknjič.

Došlec je zaprl vrata za seboj in privzdignil svetilko, da je razsvetlila njegov obraz. Grof Stanko je poskočil kvišku in ga pogledal kakor duha.

Pred njim je stal — Kolarjev Jurij.

Stanko skoraj ni verjel svojim očem in si je mislil, da sanja ko je zagledal pred seboj nekdanjega gozdarja svojega očeta.

»Jurij!« je pridušeno vzkliknil. »Za božjo voljo, kako ste prišli sem k meni?«

»Tihol!« je šepnil Jurij in postavil svetilko na mizo. »Nikari ne govorite tako glasno, gospod! Nihče ne sme nič slišati, ker sem se le skrivaj priplazil sem, da vam pomagam ulti iz te luknje.«

»Kaj?« se je začudil grof in debelo pogledal nekdanjega gozdarja.

»Le hitro se pripravite gospod grof,« ga je opomnil Jurij. »Dosti časa nimava. Ta paznikov suknjič morate obleči, da vas ne bo nihče ustavil. Natanko vam bom povedal, kako morate hoditi, da pridete ven!«

S temi besedami je odložil suknjič, a grof Stanko se ni zganil. Kakor okamenel je stal na mestu in se čudil: »Osvoboditi me hočete? Pomagati mi hočete, da uidem, vi, Jurij?«

»Da!«

»Kdo vam je vdahnil to misel! Kdo vas je poslal sem?«

»Nihče! Prišel sem, ker vem, da se zbirajo tehtni dokazi proti vam. Nikogar ni, ki bi vam pomagal. Tedaj sem si mislil: rešiti ga moram!«

(Dalje)

Zadružne zveze 350 milijonov. Vseh kmečkih dolgov bo v Sloveniji okoli 800 milijonov. D.n. pri 45.000 dolžnikih. Če bi bila brisana polovica dolgov, bi bilo tedaj brisanih 400 milijonov dinarjev. Utrpele pa bodo pri tem naše zadruge, ker bodo nekatere popolnoma, nekatere pa delno izgubile svoje rezerve, kar bo zneslo nad 30 milijonov dinarjev.

»Fenišovi« zavarovanci so imeli preteklo nedeljo v Ljubljani ustanovni občni zbor, na katerem so ustanovili svoje društvo, ki naj zaščiti njihove visoke zavarovalnine. Za društvenega predsednika je bil izvoljen ravnatelj Jeras. Sprejela se je posebna resolucija, ki se odposlje trgovinskemu ministru dr. Vrbaniču.

»Cene pšenice in koruze naraščajo brez ponudbe. Popolnoma je zastala žitna kupčija. Nihče noče prodajati blaga in zato cene stalno naraščajo. Tako beleži pšenica že danes 156 denar brez blaga. Tudi koruza, ki je še pred nekaj dnevi beležila 78, je danes narasla že na 88—90 Indija. Tudi v koruzi ni nobene ponudbe.

Negnojena zemlja strada

Zemlja je kakor živo bitje — žejna in lačna. Napaja jo dež, hrano ji pa moramo dajati v obliki gnojil. Hlevski gnoj je sicer dobra hrana, vendar pa ne vsebuje vseh hranilnih snovi v zadostni meri. Predvsem ima premalo fosforne kisline, ki je poleg kalija in apna neobhodno potrebna za dober razvoj vseh rastlin. Rastlinstvo rabi fosforno kislino zlasti za tvorbo beljakovin; živalsko telo, ki sprejme fosforno kislino iz rastlin, pa jo rabi za zgradbo svojega okostja. Ravnotako je fosforna kislina tudi za človešk organizem od največje važnosti.

Ako se človek dobro hrani in če ima krepko telo, potem je bolj odporen proti vsem boleznim, zlasti nalezljivim boleznim, ki jih povzročajo razne škodljive mikrobe. Isto velja tudi za vse rastline, ker so le-te v dobro rejenem stanju bolj odporne proti vremenskim nepravilnostim in vsem škodljivcem, zlasti proti nevarni peronospori, ki uničuje vsako leto milijonske vrednosti v naših vinogradih in hmeljskih nasadih.

Zaradi splošnega pomanjkanja fosforne kisline v naših tleh jo moramo izstradati

zemlji dajati v obliki fosfornih umetnih gnojil. Kot umni in štedljivi gospodarji bomo seveda uporabljali ono fosforno gnojilo, ki je najcenejše in najprimernejše za našo zemljo. Tem pogojem odgovarja fosfatna žlindra, ker vsebuje ne samo zadosti fosforne kisline, temveč tudi precej apna in nekaj joda, katere snovi hranijo in okrepečavajo rastline.

Fosfatna žlindra je odlično sredstvo za gnojenje vseh kultur. Na travnikih pospešuje razvoj zlahtnih trav in na beljakovinah bogate deteljice. Ravnotako se je fosfatna žlindra izvrstno obnesla pri hmelju, vinski trti in sadnem drevju, tudi pri okopavinah in žitaricah je fosfatna žlindra pokazala prav zadovoljive uspehe. Uporaba fosfatne žlindre je priporočljiva tudi zaradi ugodne cene, saj je za polovico cenejša kot tomaževa žlindra in za tretjino cenejša kot rudn. superfosfat. To gnojilo je zelo prikladno tudi zaradi dejstva, da se pri trošenju ne praši in se lahko pomeša s kalijevo soljo in apnenim dušikom.

Vsi kmetovalci, hmeljarji, sadjarji in vinnogradniki, ki so že gnojili s fosfatno žlindro, zelo hvalijo to gnojilo zaradi nizke cene, dobrega učinka in lahke uporabnosti. Napravite tudi vi še v jeseni gnojilni poskus s fosfatno žlindro, k se dobi pri kmetijskih zadrukah in pri vseh večjih trgovcih, ki se bavijo s prodajo kmetijskih potrebščin.

Prireditve živinskih selekcijskih organizacij

Dne 17. IX. se je vršilo premovanje pingavske govede pri selekcijskem društvu v Središču, kinegavnih je bilo 109 glav in sicer 79 krav, 3 stari biki, 6 mladih bikov, 6 mladih telic ter 25 telic. Kvaliteta je bila prav dobra. Odlično je bilo kvalificiranih 11, prav dobro 40, 47 dobro, 6 zadostno, le 5 pa je bilo slabih. Vidi se, da je rejski cilj, kar se tiče teže in pa mlečnosti že v mnogih slučajih dosežen.

Dne 18. IX. se je pa vršilo premovanje pri društvu v Št. Lenartu, kjer je vršilo rodovniško društvo prvič premovanje, med tem ko v Središču že drugič

XXVI. MEDNARODNI VELIKI VZORČNI SEJEM 17.-26. X. 1936. Običajni popusti na železnicah in parobrodih proti naprej nabavljeni legitimaciji od 12.—31. X.

Prigona je bilo v Št. Lenartu 38 krav, 2 odrasla bika ter 13 kom. mlade živine. S prav dobro oceno sta bila kvalificirana 1 krava in 1 bik, 1 bik pa je dobil odlično, 15 glav je bilo ocenjenih z dobro, 31 z zadostno, 4 za s slabo. Tukaj so prehrabne prilike veliko težavnejše, ker primanjkuje dobre krme.

Obe prireditvi sta bili prav lepo prirejeni. Kraljevsko bansko upravo je zastopal g. inž. Ivan Oblak, sresko načelstvo g. km. referent Zorčič. Zvezo selekcijskih društev pa načelnik g. Lovro Petovar. Domače prebivalstvo je pokazalo s svojim številnim obiskom mnogo zanimanja. V Središču se je videlo dolgoletno smotrno delo na vzgoji pingavske živine, med tem ko je Št. Lenart pokazal povsem zadovoljive uspehe.

Dne 26. IX. se je vršil plemenski sejem v Ormožu, katerega je priredila za ta psemški okoliš kr. banska uprava v Ljubljani Prignani so bili predvsem biki in sicer 40 glav. Komisija pod predstvom banovinskega referenta za živinorejo g. inž. Iv. Oblaka je imela težek posel, ker je bil material zelo dober, saj so bili kot slabi spoznani le 3 kom. Kupilnih je bilo 3 kom. za organizacije z banovinsko subvencijo, za občine na 4 z banovinsko, 8 s sresko in 4 z občinsko subvencijo. Bilo je torej pro-

Po Merku M 1

USODNIH 5 MINUT 4 KRIMINALNI ROMAN

»O je vaše mazarinje, ker pa odgovornost ni na vaših, temveč na mojih ramah, se moram, žal, ravnati samo po lastni preudarnosti. Če ste čast zastavili za obljubo, ki je ne morete izpolniti, ste pač nerazodno ravnali.«

»Morda! Toda dejstvo ostane, kakor sem rekel. Izjavljam vam svečano, gospod svetnik, da ne bom niti minute okleval, izvajati iz tega posledice.«

»Kakšne posledice? Ali hočete zaradi tega zapustiti državno službo, ker se vam zdi naše kazensko pravo prekruto, kadar se uveljavlja nasproti lepi mladi dami?«

»Da, to bom storil, a na način, ki se mi zdi primeren glede na okolnosti. Torej se smem smatrati za odpuščenega, gospod svetnik?«

Sever je šel proti vratom. Preiskovalni sodnik sprva ni vedel, kaj naj stori, potem pa, ko je Sever že prišel za kljuko, je skočil pokoncu in stopil k mlademu možu.

»Vsekakor si preveč dovoljujete, gospod Sever. Kaj takega v svoji službi še nisem doživel. Vendar verjamem v vašo poštenost. Zato bom prvič v svoji praksi storil nekaj, česar pred svojo vestjo prav za prav ne morem zagovarjati. Samo si ne smete te popustljivosti tako tolmačiti, da bom tudi še v bodoče kdaj pripravljen za podobno uslužnost.«

»Hvala vam, gospod svetnik! A možki, ki ga je gospodična Planinčeva srečala, ko je

zapustila hišo? Ali boste naročili policiji, naj ga začne iskati?«

»Ah, ta možki! Lahko ste za trdno prepričani, dragi prijatelj, da ga sploh ni. Seveda bom storil, kar zahteva od mene dolžnost. Mislim le, da lahko brez skrbi s tem počakamo do jutri.«

Sever je čutil, da ne bi ravnal v korist svoje varovanke, če ne bi protestiral proti tej odločitvi. Zdelo se mu je skrajno važno, da se ne zamudi niti minuta. Toda spomnil se je njegove uslužnosti, zato ni rekel ničesar. Hitro se je poslovil in sklenil klub graji, ki je bil pravkar deležen, da bo na lastno odgovornost storil, kar je po njegovem mnenju treba takoj storiti.

Kriminalni komisar Dvornik, ki je vodil policijske poizvedbe v zadevi skrivnostnega umora, je bil eden izmed njegovih bližnjih znancev. Zato je upal, da bo pri njem lahko uspel. Ker ga ni dobil v uradu, ga je poiskal nemudno v njegovem zasebnem stanovanju. Stalo ga je nemalo truda, da je svojega prijatelja, ki je veljal za zelo sposobnega in spretnega policijskega uradnika, pridobil za svoj načrt. Dvornik je izjavil, da bo še tega večera začel poizvedbe. Severju pa seveda ni prikrival, da so nade na uspeh teh prizadevanj, ki naj se opirajo na tako nejasen in splošen opis, bolj majhne.

Bilo je komaj dve uri pozneje, ko je policijski komisar stopil v Severjevo sobo. Naglo je skočil Sever pokoncu.

»Kako je bilo? Ali pomeni vaš obisk ugodno rešitev? Ste morda v tem kratkem času že izsledili neznanca?«

»Da in ne! Vsekakor obstoji oseba, na katero se kolikor toliko nanaša opis, ki ga je

podala mada dama. Zdi se mi pa, da je to samo igra naključja in da se ne izplača s to rečjo dalje pečati. Četudi je gospodična Planinčeva morda res srečala tega mladega gospoda, vendar ta zanesljivo ne more biti morilec bančnega direktorja Korena.«

»Pa veste to čisto zanesljivo? Ste z možem govorili?«

»Ne, saj nisem imel povoda za zaslisanje. Storil sem, kar se mi je zdelo najprimernejše. To se pravi, obiskal sem vse prebivalce hiše desete v Zavrtini ulici in jih vprašal, ali je kateri izmed njih videl usodnega večera tega mladega možkega v hiši, odnosno ali kak tak možki v hiši stanuje. To ni bilo težavno ugotoviti, saj stanueta v hiši samo dve družini. Tako sem dognal, da v hiši možkega s takim opisom ni. Potem sem zasljal slugo umorjenega bankirja in izvedel od njega, da je prav takšen mlad gospod, kakor ga je opisala Planinčeva, res večkrat obiskal njegovega gospodarja.«

V Severjevem obrazu se je pokazal znak veselja. In v imenujete to igro naključja? Mislim vsekako, da je to razkritje ogromnega pomena.«

»Le počasi, mladi prijatelj! Najprej mi boste morali priznati, da se ta splošni opis lahko nanaša morda na sto mladih možkih v mestu, in drugič je bankirjev sluga sam s svojimi nadaljnjimi izjavami poskrbel za to, da se moje veselje o razkritju ni vse preveč razbohotilo. Rekel mi je, da je slika gospoda, ki ga on misli, v delovni sobi umorjenega gospodarja, in ker sem imel ključ te še zmerom uradno zaprte sobe v žepu, sem seveda lahko poiskal fotografijo, ki je bila poleg drugih v albumu. Tule jo imate!«

danih 19 od katerih sta šla dva v Ljubljano-mesto kot plemenjaka. 8 bikov je bilo iz društva Središče (skupna cena 17.200 Din), 1 iz društva St. Lenart (2000 Din), ormoško društvo je prodalo 5 (10.200 Din), Sv. Marjeta 2 bika (3500 Din), Cirkovci 1 bika (1900 Din), a iz društva Podlehnik pa 2 bika (4800 Din). Izkupiček za vseh 19 je znašal 39.400 Din. Pokazalo se je, da so rodovniške organizacije že v stanju kriti potrebe po plemenjakih v Ptujskem srezu. Dosedaj se še ni posrečilo vpeljati na teh sejnih tudi promet za ostalo plemensko živino, to je za krave in telice. Tukaj bo morala organizacija vse storiti, da se tudi to vnelje, ker bo tako ohranjena marsikatera glava za pleme, ki gre drugače prerano pod nož.

Domače novosti

* **Nj. Vel. kraljica** je odpotovala te dni z Nj. Vel. romunsko kraljico matero Marijo v Rumunjo.

* **Zaslugam priznanje.** Odbor občine Solčava je v svoji zadnji seji izvolil g. dr. Otmarja Pirkmajerja in g. inž. Strancarja za častne občane v priznanje njihovih zaslug, ki sta si jih pridobila za solčavsko občino in njeno prebivalstvo. Glavna zasluga g. dr. Pirkmajerja je, da je kot veliki župan mariborski pripomogel, da se je zgradila cesta Solčava—Logarska dolina, s čimer je bil ta lep košček slovenske zemlje na široko odprt za tujskemu prometu. A tudi kot podban je ohranil Solčavi svojo naklonjenost. Vsako leto je poskrbel, da so se dobila denarna sredstva iz banovinskega proračuna za potrebne nove naprave v Logarski dolini. Pred leti je bila zgrajena nova cesta od Logarja do Plesnika, popravljen in urejen kolovoz proti Logarskemu stanu, da je danes mogoče z avtom priti skoraj že pod Slap Savinje, regulirani so bili z velikimi stroški hudourniki pri Plesniku in na Okrešlju. Solčava je dobila vodovod, pričelo se je z regulacijo Savinje itd. Vsa ta dela pa so bila izvršena po načrtih in pod strokovnjakiškim vodstvom inž. Strancarja, ki je imel za želje in prošnje domačega prebivalstva vedno polno razumevanje. Solčavska ob-

na je torej izpolnila samo svojo moralno noližnost, ako se je s podelitvijo častnega občanstva izkazala hvaležno imenovanim gospodarjem.

* **Občinske volitve v Dobovi** obetajo razgibati sicer mirne občane. Dosedaj sta predvideni dve kandidaturi listi. Voditelj začasnega občinskega odbora se trudijo zbrati pod svoje okrilje večino volilcev, ki pa so nekam trdoglavi in se ne morejo ogreti za kopico obljub, katerih so že preveč vajeni. Drugo listo, ki jo nazivajo gospodarsko listo, sestavlja z oddilnejšimi občani Srečko Kovačič. Podoba je, da je ta lista zelo posrečena zaradi priljubljenosti nosilca samega kakor njegovih tovarišev. Nosilec liste je bil v prejšnjem občinskem odboru tajnik. Z uslužnostjo nasproti občanom si je pridobil splošno zaupanje. Nekateri razsodnejši občani so sprožili željo, da se sestavi kompromisna lista, toda po objasnitvi iz vrste sedanjih gospodarstvenikov, da bi to bilo mogoče le, če se nasprotiki za tri leta vzdrižijo kandidacije, je padla ta želja v vodo ter se bo razvil živahan boj.

* **Neosnovane vesti o izpraznitvi šol v vojaške svrhe.** Po Ljubljani in okolici se širijo vesti, da bodo šole v kratkem zaprte, ker da odidejo profesorji in učitelji na orožne vaje; da bodo šole izpraznjene in v njih nameščeno vojaštvo in da bo oglašena poizkusna mobilizacija. Te vesti so docela neosnovane. Širijo se zlobnamerno z namenom, da se prebivalstvo vznemiri. Proti osebam ki bi te vesti še nadalje trosile, se bo postopalo kazensko.

* **Janžetov tabor.** Ljubljanski pododbor zveze kmetijskih fantov in deklet in društvo kmetijskih fantov in deklet Notranje Gorice in Podpeč priredijo prihodnjo nedeljo v Notranjih gorah velik veseljenjski tabor v zvezi z odkritjem spominske plošče svojemu ustanovitelju dr. Janžetu Novaku.

* **Svatje v potoku.** Zadnjo nedeljo dopoldne bi se morala vršiti v Laporju pri Slovenski Bistrici poroka posestnika Ivana Rahmeta s posestnikovo hčerko Marijo Rakovčevico iz Zgornjega Loga. Svatje so se peljali iz Slovenske Bistrice z avtomobilom proti Laporju. Ko je avtomobil vozil čez mostiček preko potoka Lohnice v bližini Cigoncev mu je prišel nasproti neki avstrijski osebni avtomobil. Sofer Štefan Kmetič se je

hotel izogniti, zaradi mokre ceste pa je zavozil na rob, tako da se je avtomobil prekucnil in padel v 2 m globok potok. Soferju se je posrečilo, da se je osvobodil iz neprijetnega položaja, nevesta in njena priča sodni uradnik Ignacij Tkavec pa se nista mogla rešiti iz zaprtega avtomobila, ki je bil skoraj popolnoma pod vodo. Šele pasanti, ki so prihiteli na pomoč, so jih izvlekli iz vode. Pri padcu sta se nevesta in priča precej poškodovala. Pa tudi avtomobil je bil hudo poškodovan. Zaradi nezgode so morali poroko odgoditi.

* **Bogata dediščina studeniške cerkve.** Neki posestnik pri Sv. Lovrencu na Pohorju je zapustil vse svoje premoženje cerkvi sv. Jožefa v Studenčih in frančiškanski cerkvi v Mariboru. Zapuščina, veliko posestvo na Pohorju, je bilo prodano te dni za 440.000 Din, od katerih dobi vsaka cerkev polovico, 220.000 Din je vsekakor prav lepa dediščina.

* **Nešrečna ljubosumnost.** Mnogo pozornosti je vzbujala te dni razprava proti trem viničarjem iz Malega vrha v Slov. goricah, ki jih je spravila na zatožno klop nesrečna ljubosumnost. Viničarka Ana Lorenčičeva je iz ljubosumnosti pregovorila viničarja Rudolfa Prikla in Antona Škofiča, da sta zažgala hišo viničarju Štefanu Golobu sama pa je pozneje Golobu še zastrupila kravo. Lorenčičeva je bila obsojena na 3 mesece in 15 dni zapora. Prikl je dobil 2 leti in 14 dni zapora, Škofič pa dve leti robj.

* **Požar.** Posestnik Franc Petrovič v Bukovcih je bil s svojo družino vred na bratvi v Halozah v njegovi odsotnosti pa mu je zgorelo stanovanjsko poslopje s hlevi ter vsi poški predelki in gospodarsko orodje. Škoda znaša okrog 20.000 Din in je krita le deloma z zavarovalnico. Domači gasilci so s trudom požar omejili in ogenj pogasili. Kako je nastal požar še ni ugotovljeno.

* **Založna iz letniške celice.** V zaporih mariborskega okrožnega sodišča se je letos 6. septembra od graja zagonoma tragedija. V samotni celici so našli jutraj 7. septembra umobolnega jetnika Antona Urajnika mrtvega. Raztelesenje je pokazalo, da je umrl za posledicami poškodb, katere mu je zadal jetnik 23-letni Koman Vrečič, pridoben Urajniku kot strežnik. Danes dopoldne se je Vrečič zaradi malomarne usmrtnitve zagovarjal pred sodniški melega senata. Vrečič je pri zaslišanju z-

Sever je pogledal sliko in razočaranje, ki ga je pri tem doživel, je bilo očitno

»Rihard Lipovec!«

»Kakor vidim ga poznate. Soglašali boste z menoj, da je čisto nesmiselno, sumiti ga zločina. Mladi Lipovec je bil po izjavi bankirjevega sluge tesnejši prijatelj njegovega gospodarja. Se jutraj usodnega dne, ko je bil bankir Koren umorjen, sta šla oba kot prijatelja na izprehod. In če bi se nuno priljubljenost res v nekaj urah izpremenilo v sovraštvo, bi to pač še ne moglo biti povod za tako strašno zločin.«

Sever je sedel na zofo.

»Ni to tisto, kar bi me moglo prepričati o neosnovanju kakega suma proti Lipovcu.« je rekel po daljšem molku. V tem primeru bi moral sam nastopiti kot razbremenilna priča za Lipovca. Rihard Lipovec ni mogel izvršiti zločina, ker je bil skoro v istem času ko je bil Koren umorjen, z menoj. Skupaj sva se peljala v vlak, ki odhaja ob 20. uri s postaje. Oddaljenost železniške postaje od bankirjevega stanovanja izključuje možnost, da bi mogel on storiti zločin. V tako kratkem času se z navadno kočijo ni mogel pripeljati do postaje. Ker je gospodična Planinčeva ob tridesetih na 20. uro zapustila Korenovo stanovanje, se je umor izvršil v teh zadnjih minutah pred 20. uro.«

Komisar je shranil fotografijo v svojo listnico.

»Vidite torej, da sem imel prav, ko tega razkritja nisem posebno uvaževal. Preiskavo bom jutri nadaljeval. Rečem vam pa čisto odkritosrečno, da nimam najmanjšega upanja, da bi dosegel kak boljši uspeh.«

Ko je nameraval že oditi, ga je Sever še za trenutek pridržal.

»Čeprav je na videz jasno, da Rihard Lipovec ni tisti mož, ki ga je gospodična Planinčeva srečala v veži, vendar bi vas prosil, da priložite fotografijo aktom, da jo bo preiskovalni sodnik lahko jutri predložil mladi dami pri zaslišanju.«

»To je bila tudi moja namera, kajti moja dolžnost je seveda, da podam gospodu svetniku poročilo o uspehih svoje današnje preiskave.«

Miloš Sever skoro vso to noč ni spal. Njegovo upanje, da se bo zadeva obrnila v prilog njegovi varovanki, je doživel hudo razočaranje. Ker je bil prepričan, da se bodo tudi drugi tako lahko uverili o nedolžnosti Vere Planinčeve kakor se je sam, ga je neuspeh čisto potrl. Če se ne zgodi čudež, bo Vero doletelo hudo zlo. Začel je obžalovati, da ni raši molčal. Raši bi bil pustil vse pri miru, samo da ne bi njegova varovanka imela teh situacij. Delal si je hude očrte, da je prav on začetnik nenege mačnega položaja. Če bi se on ne bil za vse to brigal, bi najbrže nihče ne prišel na sled, da je Planinčeva onega usodnega večera obiskala Korena. Najbrže bi prej ali slej odkrili zločinca, da bi pri tem izvedeli za usodno naključje, da je prav takrat bila Planinčeva pri bankirju.

Ko je Sever proti jutru vendarle zaspal, so ga mučile hude sanje, v katerih je videl svojo varovanko obsojeno zaradi umora.

V.

V pritlični sobi sodiščnega poslopnja je čakal drugo jutro Miloš Sever Vero Planinčevu. Ni dvomil, da bo prišla, vendar je postajal

nestrpen. Vsa kri mu je udarila v glavo, ko je proti 9 uri zagledal v množici mimo idočih veliko dekličjo postavo, kateri so zadnja dva dneva vdale vse njegove misli.

Vera Planinčeva je šla mimo tesno ob njegovem oknu, preden je stopila v sodiščno poslopje, in je Sever mogel čisto razločno videti njen prijazen obraz. Zdela se mu je nekoliko blede kakor po prečuti noči, a v njenih potezah ni bilo nikakrge nemira in napetosti, ki bi kazala na strah. Ne da bi njena noga samo trenutek oklevala, se stopila po kamernih stopnicah k vhodnim vratom, nato pa mu je izgnila izpred oči.

Bilo je kakšno poldrugo uro pozneje, ko je stopil v njegovo sobo sluga in ga pozval, naj pride k preiskovalnemu sodniku Lončarju. Z mešanimi občutki je potrkal Sever na vrata uradne sobe, zakaj bil se je, da ne bi morda preiskovalnemu sodniku padla iz kakršnegakoli vzroka na um misel, da bi Vero Planinčevu zaslišal v pričo njega. Ko je stopil v sobo, je našel starega gospoda čisto samega. Preiskovalni sodnik je po svoji stari navadi za misličen stopal po sobi, a ko je videl Severja, je obstal.

»V teku današnjega dne bom prisiljen zaslišati vas. Zato vas prosim, da na moja vprašanja odgovarjate natanko, ker boste najbrže morali na ista vprašanja odgovarjati pozneje pod prisego. Ali vam je gospod, ki ga predstavljata tista fotografija, vaš osebni znanec?«

Sever je pogledal sliko Riharda Lipovca na mizi in potrdil.

»Vj sbe se tistega večera, ko je bil izvršen zločin, peljali z vlakom v družbi s tem gospodom?« (Dlje)

Svečano odkritje spomenika Viteškemu kralju na Jesenicah

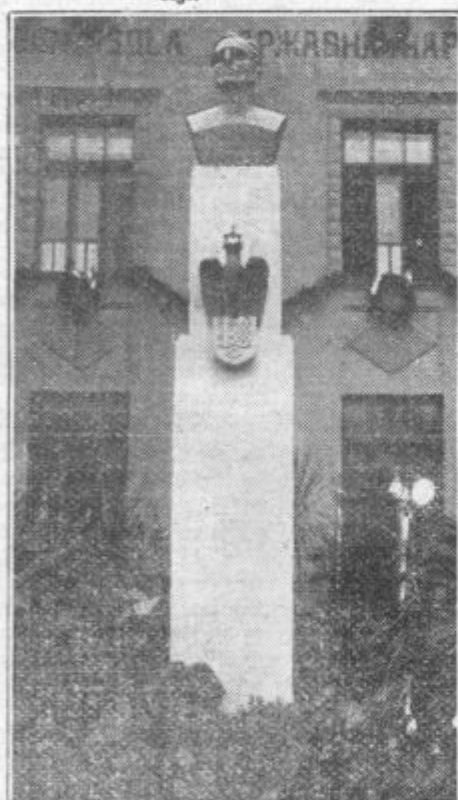
Anton Glavnik, častni predsednik odbora za postavitev spomenika in voditelj zveze Jugoslovenskih delavcev »kraljevič Andrej« v Franciji.

Pogled na del množice na prostoru pred narodno šolo med slovesnostjo odkritja.

Trideset praporov izseljeniških delavskih organizacij v sprevodu po jeseniških ulicah po odkritju spomenika.

Spomenik kralja Uedinitelja, delo odličnega slovenskega kiparja Petra Lobode.

Z velike slovesnosti, ki se je poleg številnega zastopstva naših izseljenih delavcev iz Francije udeležila vsa zgornja Gorenjska, so preteklo nedeljo dopoldne na Jesenicah odkrili spomenik kralju Aleksandru I. Uedinitelju. Na Jesenicah se je zbralo ljudstva kakor še pri nobeni priložnosti in je odkritje tega spomenika izpričalo, kako iskrena je bila ljubezen do blagopokojnega kralja posebno v tem gorenjskem kotu. Svoj poseben pomen pa ima novi spomenik v tem, da je bil postavljen na pobudo in s prispevki naših delavcev v Franciji, katerih ljubezen do domovine in spoštovanje do pokojnega kralja sta omogočila, da so si od dela svojih žulavh rok odtrgovali vse dotlej, da so zbrali zadostno vsoto za uredničenje svojih patriotičnih čustev in želja.

Člani saveza jugoslovenskih delavcev »Kraljevič Andrej« iz Francije so imeli prvotno namen, da postavijo ta spomenik na Hrušici takoj ob tunelu, da bi jih ob prihodu v domovino kraljev lik pozdravil takoj ob vstopu na jugoslovanska tla. Na Hrušici pa nikakor ni bilo mogoče najti primerne sveta in ker se tam vlaki ne ustavljajo, je jeseniška občina predlagala prostor v mestu, na trgu pred narodno šolo, ki že nosi ime velikega pokojnika, nakar so naši rojaki iz Francije tudi pristali. Tako je naše mlago gorenjsko mesto dobilo

spomenik, ki je v Jugoslaviji drugi postavljen od delavcev in prvi, ki so ga postavili tisti, ki jim domovina ni mogla dati kruha. Spomenik kralju Aleksandru I. na Jesenicah bo zato najčistejši vidni znak domovinske ljubezni našega delavstva, ki svoje rodne zemlje ne more nikoli pozabiti, čeprav ga življenje požene še tako daleč od nje.

Slavnost je otvoril jeseniški župan g. Jože Žabkar, ki je zlasti pozdravil zastopnika kralja Petra II., majorja I. planinskega polka v Mojstrani g. Dežmana in zastopnika g. bana, obmejnega komisarja, g. Milana Vohinca. Za županom je govoril častni predsednik, organizator in vodja saveza iz Francije, g. Anton Glavnik, ki je poudaril ljubezen jugoslovenskih delavcev iz Francije do pokojnega kralja. Ljubezen, ki so ji dali danes najlepši izraz. Vrstili so se številni govorniki, sodelovale so širši godbe in pevska društva, častna četa I. planinskega polka pa je med odkritjem oddala častno salvo, ki se ji je pridružilo streljanje iz Moznarjev po okoliških gričih. Ko je izročil častni predsednik g. Glavnik spomenik v varstvo jeseniškemu županu, so položili zastopniki društev in organizacij pred spomenik toliko vencev, da so mu vme vzožje dobedno zakrili s cvetjem. Nno uro je trajal mimohod udeležencev, med katerimi je bilo poleg godbe I. planinskega polka tudi mnogo črtnikov, posebno veliko število Sokolov v kroju, gasilcev in slikovitih narodnih noš. Pozornost so zbužali četniki in narodno odbranaši, ki so med odkritjem tudi oddali častno salvo. Med njimi so bili v prvi vrsti osebni lovcé pokojnega vladarja. Največje pozornosti so bili seveda deležni naši izseljenci s približno tri-

deset praporj svojih društev. K odkritju se jih je pripeljalo 70 in bodo vsi nadaljevali pot na Oplenac.

Dolga povorka je obšla mesto, definirala mimo spomenika in se spet vrnila na trg, koder je šla pozdravljajoč mimo skupine naših izseljencev s svojimi prapori.

Kjub slabemu vremenu je bila vsa slavnost naravnost očarljiva in je, kakor je že v svojem govoru poudaril brat Jaka Špičar iz Radovljice, pokazala, kako močno priljubljen je bil pokojni vladar pri vseh, ne oziraje se na politično ali versko prepričanje.

Spomenik je delo kiparja Petra Lobode, ki je z njim ustvaril doslej naš najlepši in najokusnejši kraljev spomenik, čigar odlika je kar veličastna preprostost, ki na gledalca učinkuje. Kraljevo bronasto poprsje stoji dvelj po pet metrov visokih stebrov iz dalmatinskega marmorja. Pod poprsjem stoji na spodnjem širšem stebri dvoglavi bronasti orol z državnim grbom v kamenju pa je vklesano z zlatimi črkami posvetilo: Viteškemu kralju Aleksandru Uedinitelju — Savez jugoslovenskih radnika »Kraljevič Andrej« v Franciji — z društvij iz krajev: Amneville, Aumetz, Audon, St. Marie aux Mines, St. Marie aux Chênes, String-Wendel, Sochaur, Thône le Thil, Thionville, Tacquegnieux, Vitry le François, Volmerange les Mines, Villerupt, St. Quentin, Walleroy. Popoldne je odbor priredil v Sokolske mdomu slavnostno akademijo.

javil, da je pokojnega Urajnka tepel, ker je ponesnažil posteljo. Priznal je, da ga je pretepala, ker je ponesnažil posteljo. Priznal je, da ga je Vrečič zaradi malomarne usmrtitve zagovarjal pred sodni ki malega senata. Vrečič je pri zaslišanju izjavil, da je pokojnega Urajnka tepel, ker je ponesnažil posteljo. Priznal je, da ga je pretepala vsega trikrat, in sicer z golimi pestmi, tako da ga je suval istočasno od obeh strani v glavo ali prsi. Urajnik da pri tepenju sploh ni vpil ter ga smeje dražil, da načesar ne čuti. Skoraj zključeno pa je, da bi bil Vrečič svojo žrtev tako razmrcvaril s pestmi. Glavo mu je najbrže razbil z butanjem ob zid, rebra in prsni koš pa strl s tem, da je na njem klečal. Tudi pri razpravi je Vrečič ponovil svoje prvotno priznanje. Razprava je odnesla gotovo časovni rekord nad vsemi dosedanjimi. Trajala je namreč dejarsko samo 5 minut. Sodba se je glasila za Vrečiča precej milo; zaradi malomarne usmrtitve je dobil 8 mesecev zapora.

Blasnikova Velika Pratika za leto 1937. je zopet izšla. Ta naš ljudski koledar je med Slovenci najbolj priljubljen in domač. Celo naši izseljenci ga radi naročajo, ker jih spominja na domovino in mlada leta. Cena enemu izvodu je 5 Din. Dobi se v tiskarni J. Blasnik nasled. v Ljubljani, Breg št. 10-12 in v trgovinah.

Tajinstvenj strel skozi okno. Ko se je nedavni večer podal k počitku posestnik Edvard Mor v Starinovi vasi, je neki moški oddal skozi okno na Mora dva strela, ki pa k sreči nista zadela. Orožniki so dognali, da gre za poskus umora in sta aretirana v tej zvezi dva moška, ki sta prejšnji večer posestnika Mora napadla ter premikastila. Zadeva bo imela svoj konec pred sodniki.

Napad na dojskega župnika. Nedavno sta dva neznanca moška napadla župnika na Dolu pri Hrastniku. Eden izmed napadalcev je imel v roki nož. Župniku je priskočil na pomoč 40-letni mesar Jože Štravs z Dola. Pobrál je neko palico in začel udrihati po onem napadalcu, ki je imel v rokah nož. Ko se je Štravs zlomila palica, se je neznanec zagnal v Štravs, ga zabodel z nožem v levo nogo in ga močno poškodoval, nato pa pobegnil s tovarišem. Štravs so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Voz s konjem v prepadu. Na Libelškem vrhu vodi cesta skozi gozd tik nad prepodom. Hlapec Bernard Bobik, uslužben pri posestniku Alojziju Muzeju, je vozil po tej cesti z lesom natovorjeni voz z dvema konjema. Hoteč čim preje priti iz gozda, je pognal konje nekoliko hitreje, kar pa je postalo usodno. Voz se je nagnil in zgrmel s konjema vred v globino. Voz se je razbil, prvi konj je obležal mrtev, dočim je bil drugi ranjen. Hlapec je zbežal proti domu, kjer je obvestil o nesreči gospodarja, ki trni približno 10.000 Din škode.

Tragična smrt družinskega glavarja. Družino 43-letnega delavca Jurija Jamnikarja v Jančevskem vrhu pri Ribnici na Pohorju je zadela huda nesreča. Izgubila je svojega reditelja, očeta šestčlanske družine. Pokojni Jurij je bil uslužben pri posestnici Rozi Podlesnikovi. Po leseni drči je spuščal dan za dnem hlode v dolino. Kakor vsak dan, tako se je odpravil tudi oni dan zjutraj na delo. Ker se nožno zvečer še ni vrnil kakor običajno z dela, ga je šel iskat njegov 14-letni sin. Našel je očeta z razbito glavo med hlodi — mrtvega. Pri spuščanju hlodov je Jamnikarju, ki je bil in vesten delavec, spodrsnilo in so ga hlodi potegnili s seboj. Njegova tragična smrt je zbudila globoko sočustvovanje z družino.

Preten s smrtnim izidom. Pred nekaj dnevi se je sešla proti večeru v neki trbovski gostilni večja družba, med katero sta bila tudi Ljubi Pušnik in poročeni Jagodič Ivan s svojo ženo Bil. So izredno dobre volje. Razpoloženje je doseglo višek, ko je prišel še harmonikar, ki je prišel igrati prav lepe poskočne. Ker je primanjkovalo delat je Pušnik začel nabrat z ženo Jagodiča. Ta je postal zaradi tega ljubosumen in je pozval Pušnika ven na odgovor. Na dvo-

rišču je prišlo med njima do dejanskega spopada. Na vrišč so prihiteli tovariši ter ju skošali razdvojiti. V slepi togoti je Pušnik deignil nogo in sunil proti Jagodiču. Brca je bila namenjena v nasprotnikov hrbet, ker se je pa Jagodič baš v tem trenutku iztrgal tistim, ki so branili, in se obrnil proti Pušniku, ga je brca zadela v trebuh in ga hudo poškodovala. Jagodiča so takoj odpeljali na dom, drugi dan pa v bolnišnico, kjer je podlegel poškodb. Jagodič zapuščá mlado ženo, bil je poročen 1 leto.

Divjaški napad na žensko. Pri Sv. Kungoti pri Ptuj se je dogodil obžalovanja vreden dogodek. Posestnikov sin Sebastijan Topolovec in 30letna Liza Keiserberger, žena posestnika, sta prišla na travniku radi naše največje Beseda je dala besedo, nastal je prepir, med katerim je Topolovec segel po grabljah ter udrihal po svoji nasprotnici, toliko časa, da jo je potokel na tla. Gotovo bi ji bila zelo slaba predla, da niso prišli pravočasno ljudje, ki so suroveža prepodili. V ptujski bolnišnici so ugotovili težke poškodbe na vsem telesu, posebno na glavi. Zlomljeno ima tudi levo roko.

Skrlatinka se je pojavila v Ptuju in njegovi okolici. Izolirna ptujske bolnišnice se že polni otrok in odraslih oseb.

Avto podrl voznika. V Spodnjih Dupljah pri Kranju je neki ljubljanski avtomobilist podrl s svojim vozilom 55letnega hlapca Jožeta Vogelnika iz Bstrice pri Bledu. Vogelnik je peljal z dvema konjema dvovprežen voz, ko je za njim privozil Ljubljanečan z avtomobilom. Avto je podrl Vogelnika, ki je dobil poškodbe po obrazu in telesu ter si zlomil levo nogo. Avtomobilist je ponesrečenca sam prepeljal v bolnišnico v Ljubljano.

Zgorelo je te dni gospodarsko poslopje posestnika Jurija Kmeteca v Cirkovcih. Ogenj je popolnoma uničil gospodarsko poslopje polno poljskih pridelkov, ki so jih ravno kar spravili. Skupna škoda se cení na 25.000 Din.

Drzna tatvina. V stanovanje Ivana Mauserja v Podlehniku v Halozah so se te dni splazili tatovi, ki so odnesli več oblačil in perila ter 3000 Din gotovine. Posestnik Mauser je oškodovan za nad 10.000 Din. Orožniki iščejo tatu.

Huda nesreča. Znanega litijskega posestnika, gostilničarja in mesarja g. Josipa Boriska je zadela huda nesreča. S svojim znanci se je odpeljal v svoj vinograd na Doljskem. Proti večeru se je vračala družba domov. Na ostrem klancu pri litijskem pokopališču pa se je konj splašil in zdrvel z vso nagloto po klancu, da se je voz prevrnil. Drugi so odnesli le lažje poškodbe, Borisšek pa je obležal nezavesten. Spravili so ga domov in zdej so zdravi v domači oskrbi. Močno je poškodovan tudi voz, ki ga je splašeni konj privlekel na domače dvorišče.

Huda nesreča je zadela Zavrta Karla iz Dol. Domači so vozili na njivo gnoj. Posednikov sin Karel je šel tudi na polje. Na strmí razmočeni poti je voz drčal in je karzalo, da se bo prevrnil. Karel je stopil k vozu in ga skušal obdržati v ravnotežju. Karel je voz zasukal in vrglo ga je po bregu na tisto stran, kjer se je upiral Zavrta. Voz ga je podrl podse in so ga le z veliko težavo potegnili izpod njega. Fant je bil onesveščon, zlomljena ima rebra in še druge notranje poškodbe.

V tajni razpravi je bil oni dan pred mariborskim malim kazenskim senatom obsojen 49 letni Jožef V. iz Murske Sobotne na 6 mesecev zapora ter na izgubo častnih državljanških pravic za dobo 2 let, ker je leta 1934 v Murski Soboti onečastil 4 dekleta v starosti izpod 14 let.

Po 22 letih se je vrnil iz Rusije. V začetku svetovne vojne je odšel iz Radomirovca pri Bosanskem Novem na galisško fronto 21-letni Pavle Radaković, ki se je nekaj tednov prej poročil. Kmalu je bil ujet in 22 let je preživel v Rusiji, preden se mu je posrečilo odpotovati domov. Ko je oni dan prišel v domačo vas, ga ni nihče poznal. Že od daleč je slišal, da je v domači hiši ve-

selja družba. Stopil je v hišo, kjer so ga kot popotnega človeka gostoljubno sprejeli. Spoznal je tedaj svojo ženo Ljubico, razne sorodnike in tovariše iz mladih let, njega pa ni poznal nihče. Vesela družba se je odpravljala k ljubicijini poroki. Pavle je do zadnjega trenuka počakal in šele, ko so vsi vstali, da bi odšli v cerkev, se je dal spoznati. Žena je bila vesela njegove vrnitve in z novo poroko ni bilo nič. Tudi njen ženin je bil s tem zadovoljen in vesela gostija se je nadejevala v proslavo Pavlove vrnitve.

S sekiro po glavi. Z Velike p'anine je prišel iskat zdravniške pomoči v Kamnik neki lasnik pastirske kočje. Pripovedoval je, da je bil pri nem v kočji na planini neki mlajši turist, doma menda iz Ljublane. Pomagal mu je celo pri delu okrog kočje in se zanimal pod kakšnimi pogoji bi mu jo dal lasnik v najem za smuško sezono. Tretji dan pa je mladi ljubljanski turist s sekiro napadel svojega gostitelja, ki se ga je komaj obranil. Lastnik kočje je dobil več udarcev po glavi in se zdej v domači oskrbi.

Zeparska. Ko je posestnica Julijana Košnikova z Brezna kupovala na mariborskem trgu grozdje, se ji je približala neznanca stara žena, ženska in se takoj nato odstranila. Košnikova je s strahom opazila, da ji je izginila ročna torbica, v kateri je bilo 300 Din in gotovina.

Nesreča v tovarni. V neki mariborski tekstilni tovarni v Melju se je pripetila huda nesreča. Tkalka Ottilija Zadravčeva je bila zaposlena pri tkalskem stroju, pri katerem se je utrgala nit in žolnikček je skočil tkalki v glavo. Zadravčevi je počila lobanja. Poškodovanka so reševali nemudoma prepeljali v bolnico.

V gozdu pretepel ljubico tako, da je umrla. Pri glavni upravi v Križevcih je uslužben davčni eksekutor Jure Dubravčič. Znan je kot mrtvi mladenič pa je vendar storil težak zločin. Ubil je svojo ljubico Pepico Briljčič iz Karlobaga, s katero ima štiri leta starega sinčka. Dekle mu je prigovarjalo, da bi se poročila, on pa ni hotel o tem ničesar slišati. Že prej je imel ljubico, ki jo je pa zapustil. Ko sta šla s Pepco skozi gozd sta se sprla in Jure jo je z debele palico tako pretepel, da se je onesvestila. Že na tih ležečo je udaril večkrat po glavi z ročnem revolverju, potem jo je pa odnesel vso okrvavljeno v vas in dejal nememu gospodarju, da so jo v gozdu napadli neznanji tolovaji in da jo je komaj rešil smrti. Pēpa se je kmalu zavedla in povedala, da jo je pretepel Jure. Nesrečno dekle je težkim ranam podleglo.

Samomor. V Zagrebu si je končala življenje služkinja Lucija Oblak, rojena 19. decembra 1900 v občini Marija Gradec pri Celju. V Zagrebu je bila že od leta 1920. Oblakova ni zapustila nobenega poslovnega pisma in njena gospodinja ne ve, kaj jo je poglalo v smrt. Vse na kaže, da gre za nesrečno ljubezno.

Nesrečen nadeč otroka iz tretjega nadstropja. V Studencih pri Mariboru je padla s tretjega nadstropja 5letna Sišek Zlana. Deklica je bila že nekaj dni pri sorodnikih na obisku. Ker je snežilo je hotela gledati snežinke in sedela na oknu. Pri tem se je pa okno nenadoma odprlo in deklica je padla na cestni tlak. Zadobila je pri padcu težke poškodbe ter so jo poklicani reševalci takoj odpremili v splošno bolnišnico.

Ogenj. V Puconcih je požar uničil gospodarsko poslopje posestnice Ane Farteljeve, ki ima okoli 10.000 dinarjev škode.

Ogenj v Konjiški vasi. Pretekli teden je v Konjiški vasi gorelo pri posestniku Peterlinku Juriju. Ogenj je izbruhnil okrog polnoči. Na pomoč so takoj prihiteli gasilci iz Sl. Končic. Zaradi pomanjkanja vode pa je bilo gašenje zelo otežkočeno. Vsled močnega vetra je bila velika nevarnost, da se vnamejo sosednje s slamo krče hiše, kar pa so gasilci preprečili. Posestniku je zgorel kozolec z vsemi poljskimi pridelki in je tako oškodovan za okroglo 25 tisoč Din. Kdo je zakrivil požar ni znano, domneva pa se, da je bil podtaknjen.

Članom vodnikove družbe

Naše knjige so se te dni preselile v knjigovoznico. Se pičila dva tedna — pa bo pisarna Vodnikove družbe, ki se za tisti čas spremeni v nekakšen glavni stan ogromne književne vojske, pričela z razpošiljanjem, tako da bodo naši naročniki letos večinoma že pred Vsemi svetimi ali vsaj prvi teden v novembru vsi že imeli v rokah naš knjižni dar. Obljubili smo, do bomo točni in bomo to obljubo res tudi držali.

Vsak naš član, ki je že storil svojo dolžnost in plačal poverjenku svojega kraja Din 20, ali direktno naši pisarni Din 20, bo prejel štiri izredno zanimive in skrbno opremljene knjige: **Vodnikovo prafiko za l. 1937.**, ki jo je uredil Pavel Karlin in ki je izvrstno ilustrirana ter prinaša kup poučnih in zabavnih člankov samih poznanih in priznanih avtorjev, potem **Bevkove Srebrnice**, leposlovnih delo izredne veljave, **Albrehtove Zarečnice**, živo povesti z našega Krasa v polpretekli dobi, in **Dan. Š. Gradišove veselo-trнке spominske potujočega igralca: Za vozom boginje Tajiije**. Vse te štiri knjige, pri katerih so sodelovali sami pomembni pisatelji in ki so jih opremlili naši najboljši ilustratorji, so knjižni dar, da si lepšega in primernejšega ne morete želeči. Saj nihče ne bo mogel biti nezadovoljen z nimi: Vsa komur bodo prinesle kaj po njegovem okusu in želji. In vse to za boriš 20 dinarjev, ki jih človek navzlic krizi, v kateri živimo, že še nekako skupaj spravi, zlasti ko ve, da bo dobil zanje tako obilo zanimivega čtiva in da jih je žrtvoval narodni kulturi, po kateri doma in na tujem sodijo našo zrelost in moč.

Zdaj bi vam pa radi še nekaj položili na srce, o čemer nam dnevno tožijo naši vestni, delavni poverjeniki, ti zvesti ponraj slovenske knjige. Vsa leta ste že član Vodnikove družbe, lepo število naših leposlovnih del že krasí Vaš dom, tudi letos ste sklenili: brez Vodnikovih knjig ne ostanem, pa naj pride kar hoče — a vendar se mora naš poverjenik često po petkrat, šestkrat oglasiti pri Vas prositi in moledovati, da mu končno odštejete dva kovača in si s tem zagotovite naš knjižni dar, brez katerega pod nobenim pogojem ne želite ostati. Ali se zavedate, da s tem požrtvovalnemu poverjeniku brez potrebe jemljete dragoceni čas in mu ubijate njegovo idealno voljo do dela? Poleg tega pa se izpostavljate nevarnosti, da Vam poverjenik, če je še tako vesten, ob izidu — kakor se vsako leto dogaja — ne bo mogel postreči s knjigami, ki jih tiskamo samo v omejenem številu in kmalu vse razpošiljemo in razprodamo: To naj bo poslednji opomin zamudnikom, da ne bo potem očitkov, češ saj nismo vedeli, da bo tako kma'u zmanjkalo Vodnikovih knjig. **In poslednji poziv: Ne odlašajte s članarino! Stopite brž v prosvetni krog Vodnikovcev!**

POPOTNIKOVA TORBA Cigan osleparil lahko- verneža za dva tisočaka

Dobova, sredi oktobra.

Neverjetno, toda resnično! — Prišel je cigan k posestniku Lubšini iz Gaberja. Pri-povedoval mu je razne bajke in ko je videl, da ima pred seboj lahkoverneža, mu je začel zelo zaupno pripovedovati o nekem zakladu, ki ga je zapustil zakopanega pred nedavnim časom umrl ciganski kralj. Rekel mu je, da se cigani tega zaklada ne smejo dotakniti, pač pa to lahko odstopijo kakemu drugemu proti denarni odškodnini. Ko ga je o zakladu dodobra prepričal, se je z Lubšinom dogovoril, da pride ponoči na neko mesto onkraj Sotle, seveda mora za nekako hvaležno odškodnino plačati na roko 2000 dinarjev. Lahkoverni Lubšina si

je izposodil denar in ga izročil ciganu. Ponoči pa zaman počakal na dogovorjenem mestu. Drugo jutro se je šel pritožiti na orožniško stanico.

Namesto pred altar v zapor

Devica Marija v Polju, oktobra.

Ženitve na debelo — to je bila stroka, v kateri je neki mlad pustolovec od Device Marije v Polju pokazal v kratkem času izredno podjetnost. Medtem ko se je brez posla potikal po Lubliani in okolici, je na spreten in prikupen način navezoval stike z raznimi družinami, ki so imele kaj za možitev godnih hčera, če je slutil, da bi se dalo poleg malo lubeznej izbiri, tudi vsaj nekaj gotovine. Nastopal je pod različnimi imeni (Fischer, Klemenčič) a izdajal se je zdaj za inženjerja, zdaj za bogatega posestnika in trgovca. Tako je nekemu brhkemu, a lahkovernemu dekletu iz okolice izmamil okrog 600 Din. hkratu pa je za čedno vsotico opeharil tudi njeno teto, češ, da se mu je na trojanskem klancu pokvaril avtomobil in da nujno potrebuje denar za popravilo.

Vsekakor priča o njegovi veliki s'eparski sposobnosti tudi dejstvo, da je za eno svojih prvih žrtev izbral nekoga paznika ljubljanske jemišnice. V njegovo družino je prišel kot važen ugleden inženier iz Marbora, ki prihaja vsak mesec v podružnico Narodne banke po denar za mezde delavcem svojega podjetja. Dal se je povabiti na kosilo, obljubil je vsej rodlini svojo protekcijo, nazadnje pa si je pod pretvezo trenutne zadrege izposodil še nekaj cvenka.

Pred nekaj dnevi pa so njegove zadeve začele prihajati na dan. Prišel je na Borzo dela, se predstavil kot samski posestnik iz Litije in jih poprosil, naj mu dajo dobro mlado kuharico, če jih imajo kaj na razpolago. Odbral je čedno mlado dekle in odšel z njim proti D. M. v Polju. V enem izmed borštov blizu vasi pa je začel spremljevalki vsiljevati svojo ljubezen. Dekle se je nasilnežu iztrgalo in priklicalo ljudi. Malo kasneje so ga na letališču aretirali.

Mož razbil ženi glavo

Gornja Radgona, 8. oktobra.

Pri Rajhovich na Murščaku št. 79 so že pet let vladale med zakoncema Matijo in Ano Rajh žalostne družinske razmere. Ponavljajoča se nesoglasja so postajala za nadaljnje skupno življenje nevzdržna. Ana Rajh je že leta 1931 proti volji svojega moža izročila svojo posestno polovico majhnega posestva na Murščaku eni izmed svojih hčerk, po imenu Frančiški, katero je najraje imela, Matija Rajh pa je nato izročil leta 1934 svojo drugo polovico drugi hčerki po imenu Mariji, za svoj prevžitek pa si je izgovoril dosmrtni hasek izročene posestne polovice. Med zakoncema Rajh so nastali tekem zadnjih let izredno hudi prepiri in tožbe pred sodiščem, kjer se je Matija Rajh ponovno mudil 2. oktobra t. l. in slišal domnevo, da bodo neprestane tožbe dovedle do hudega konca. Komaj dva dni zatem se je na žalost ta domneva uresničila. Med zakoncema Rajh je namreč v nedeljo proti večeru zopet izbruhnil oster prepir. Vzrok je bila Rajhova zahteva po delitvi malenkostnega izkupička za prodano grozdje, v kar baie Ana Rajh ni privolila. To je moža tako silno razburilo, da je segel po 40 cm dolgemu dletu z železno ostrino ter z istim dejansko napadel svojo ženo. S tem predmetom jo je začel obdelavati po glavi in ji prizadejal več ran, ki so bile vse smrtonosne. Priča tega tragičnega dogodka je bil njen nečak 14 letni Heric Franc. S klopi za mizo je padla na tla, kjer je v mlaki krvi izdihnila po 3 urah okrog 21 ure zvečer. Matija Rajh je pred tem z orodjem vred pobegnil. Matija Rajh, ki je star 67 let, se

je pri pobegu pomudil malo pri sosedi Alojziji Sluga, kjer se je o izvršenem gnusnem činu izjavil dobesedno: »... sedaj pa sem napravil z mojô. Glavo sem ji razbil kot kači.« Mahnil jo je nato v temno noč proti Ljutomeru, kjer se je naslednji dan sam javil pri sodišču.

V obrambi je ustrelil brata

Zalog, 11. oktobra

V Podgradu pri Zalogu se je sinoči dogodil obžalovanja vreden dogodek. Brat je ustrelil brata, ker je samo na ta način ubranil celo družino pred surovežem. Sam pa je pri tem dobil smrtno nevarno poškodbo, zaradi katere so ga morali jadrno prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

V Nalarjevi družini v Podgradu 30. so v lepi slogi žvelji mati in dva sinova. Tretji brat Jernej pa se je odvrge od familije n je večkrat prihajal domov pijan in podivjan. Tudi snoči je prišel domov ves srdit. Najbolj je imel piko na svojega brata Alojza, ki je izučen za kolarja in star 23 let. Začel ga je izzivati, obenem pa je grozil tudi materi in drugemu bratu. V srditosti je potegnil nož in sunil Alojza v hrbet. Pred podivlancem so tedaj zbežali mati in oba sinova. Našli so zavetje v tovarni Kausky. Hudo ranjen e Alojz krvavel, toda Jerneju to še ni bilo dosti. Priškal je za družino in grozil do bo vse poklat.

V Skrajni obrambi je tedaj ranjeni Alojz potegnil samokres in je Jerneja ustrelil natanost v glavo. Jernej se je zgrudil na mostu mrtev. Spravili so ga v mrtvašnico. Alo za pa so prepeljali ljubljanski reševalci v bolnišnico.

Telesni plod je odpravljala

Nova vas, 12. oktobra.

Celjska policija je v soboto ugotovila, da so pripeljali v celjsko bolnico 26letno hčerko nekoga posestnika iz okolice Zalca, ki ji je nekdo odpravil telesni plod. Njeno stanje je bilo brezupno. Dekle je pred smrtjo izpovedala, da ji je odpravila telesni plod neka ženska v celjski občini, ni pa izdala storilke. Že v soboto zvečer je dekle na posledicah krvavitve umrlo.

Policija je takoj uvedla natančne poizvedbe in včeraj našla storilko v osebi 36letne Petke Filipičeve v Novi vasi, ki je bila policiji že dobro znana, a ji ni mogla do živvega. Ta ženska je več let odpravljala telesni plod in živela prav razkošno. Policija je v okolici njene hiše našla več odpravljenih telesnih plodov, enega za bližnjo tovarno, drugega pa v potoku Koprivnice v Celju.

Filipičeva je imela posla z ženskami iz širše okolice Celja, k njej pa so prihajale tudi iz Volnika in Konjic. Mnogo žensk je moralo odpravo telesnega ploda plačati z življenjem. Njena zadnja žrtev Ana se je nahajala že v osmem mesecu nosečnosti. Pri Filipičevi je bila v ordinaciji od 20. septembra, stanovala pa je pri neki sosedi. Ko je bila Ana 8. t. m. po odpravi plodu popolnoma onemogla, so jo odpeljali na njen dom v okolico Zalca. Doma so takoj poklicali zdravnika, ki je nemudoma odredil njen prevoz v bolnico.

Že odpravljen plod je odnesla gospodinja, pri kateri je stanovala pokojna v Novi vasi na okoliško pokopališče in ga zagrebala z rokami. Dete so tedaj izkopali in ga s pokojnico vred danes v bolnici obducirali. Aretirana Filipičeva je imela v Novi vasi pravcati sanatorij, ženske pa je nastanjala pri sosedah, da bi lahko laglje zabrisala sled. Filipičeva ima na vesti več življenj, vendar vsako krivdo trdovratno zanika. Poleg Filipičeve je policija aretirala še več drugih oseb.

Avgust SCHNA

KMEČKI PUNT

Plemenitemu gospodu Pallyju je bilo čudno pri duši, ko se je usipala burja iz Heningovčinih ust na njegovo glavo. Zaprepaden je strmel v to čudno žensko, ki je z žarečimi licem in bliskajočimi se očmi korakala urno sem ter tja po sobi, da se ni čulo ničesar razen topota gospodarčinih pet po kamenitih tleh in težkega dihanja njene razjarjene duše. Madžar se je kmalu za silo zbral.

»Vaša milost,« je povzel kratko, »od vsega srca mi je žal, da sem bil nehoti povod, da ste se toliko razjezili. Vi ste pravična, vdova ste, mati. Krivica vas boli, kar je tudi prav. Govorili ste važne in hude besede, našli ste velike krivice, in jaz, ki o nim vašo plemenito jezo, ne morem o njih dvomiti. Moj milostivi gospodar mi je natančno povedal, od kod izhaja in čigava je pravica do Susjeda in Stubice. Čeprav se vse krivice, ki ste jih tukaj doživeli, ne morejo šteti v greh mojemu velmožnemu gospodarju, temveč mnogo bolj zmedam, ki so nastale v krajevini in na Ogrskem po nesrečnem molačkem porazu, priznava in obžaluje gospod kraljevski sodnik, da utegne biti tudi on nekaj kriv, toda ne toliko iz srčne hudobije kakor zaradi razdraženosti teh nemirnih časov in zaradi krivic nasvetov nevrčnih služabnikov. Žal mi je in je trdno odločen popraviti vse, kakor je treba. Poslanec miru sem in vas prosim, plemenita gospa, da me trenutek mirno poslušate.«

Pallyj je umolknil čakajoč, kaj bo gospa Uršula odgovorila.

»Govorite hitro, kratko!« je odvrnila žena, ne da bi se ozrla na poslanca in je gledala s prekrizanimi rokama skozi okno na ravni. Teda je poprijel za besedo Madžar:

»Posestvo o katerem govorimo Susjed in Stubica, je veliko in plodno. Od vas, Senjevcu se raztega vse do štarske meje na Sotli, pa od Stopnika skoraj do Bistrice. Njive, travniki, vinogradi, gozdovi, pašniki, pristanke, kleti, mlini, dva močna grada in veliko število krepkih, delavnih kmetov. Kaj čuda torej, da so se ga mnogopolakomnih, čeprav ni nobenega dvoma, kda je tuka v pravici. Po nasledstvu spada polovica Heningovi rodbini, polovica pa Batorovi rodbini, ker je bila pokojna gospa Kata, rojena Rozgon, mati gospoda kraljevskega sodnika, po daljni krvi Heningovka. Ta nedvomna pravica pa je bila nasilno kršena kakor ste sami potrdili, v onih nesrečnih časih, ko sta se tepla Ferdinand Habsburški in Ivan Zapolja za Ogrsko krono, in ka je poleg tega divjal Turak na tej krajevini. Še jako jasna pravica se v takih nemirnih časih prav težko brani. Ko se poregije kakšni vladar za novo krono, se najprej pobruga, da zbere okrog sebe čimveč močnih pristašev, tako nim v dobro kakor sebi v korist, pač ztrga kakšen list iz knjižice pravice. Sredi take strankarske borbe se pač ne briga za načelo, čigava je pravica, temveč se drži gesla: Jaz ti dam je, če tudi ti meni kaj daš. Moj gospodar se je postavil na stran Ferdinanda prav tako kakor tudi pokojni Andrej Hening, a kakor se je prej po svoji rodbini imenoval Heningbach, kar je po vsem naravno, ker je bil nemškega rodu. Toda kralj Ferdinand je poklonil posestvo najprej svojemu konjušniku, kar tudi ni nič čudnega. Španec je bil močan v lastkanu in se je zmiraj tiščal kralja. Pozneje ga je dal Simonu Erdödu, zagrebškemu škofu. Tudi to ni čudno. Rad Erdödu je bil, silen, junaški in je bil maločdo izmed njih tako trd in neupogljiv, tako vztrajen in smel kakor pokojni škof Simon, glavni steber Ivana Zapolje na Hrvaškem, in bi mu tudi Ferdinand dal več neg Susjed in Stubice, da ga premami k habsburški stranki. O generalu Kacjanarju je sodi, da je možan in da bi znal prepoditi Turke, vse dokler se ni pokazalo, da so ga Turki podkupili. Teda se je povsod povpraševalo le, kdo je koristil no-

vemu vladarju, nikakor pa ne, kdo je bolj v pravici. Naposled so premagali Batorovci in Heningovci vse vsiljence. Leta 1559, je potrdil kralj Ferdinand v Lincu obiteljima Batorovi in Heningovi astinsko pravico posestev Stubice in Susjeda.«

»Da«, je dodala gospa Uršula malce okrenivši glavo, »vsaki rodbini polovico užitka, tako moškim kakor tudi ženskim potomcem.«

»No, kako se je pa to dogodilo in kdo je to dosegel, plemenita gospa?«

»Oba skupaj, Batori in moj pokojni gospodar.«

»Zares,« je odgovoril Pallyj, »Batori in Andrej Hening sta predložila kralju prošnjo. Vendar je zmago vaše pravice — vaša milost mi naj oprostite besede — v prvi vrsti dosegel ugled vrhovnega sodnika krajevine Ogrske. Moj gospodar želi sedaj, ko je premagal kralj Ferdinanda Ivana, da bi naj bila pravica obeh rodbin trdna in stalna. Ni na pamet mi ne pride, da bi se dotikal polovice, ki pripada Heningovemu rodu.«

»To se pravi,« se je gospa po vsem okrenila, »posestvo je narazdeljivo in rodbinsko, donos n užitek pa se naj daji med obe naši rodbini naspol. Tak je zmisel kraljevskega darilnega pisma in tako se je pogodil moj pokojni gospodar z gospodom Batorom v Stubici.«

»Da, da,« je odvrnil Madžar trekočiko zmeden.

»Se to vam moram reči,« je nadaljevala gospa Uršula, »da sem leta 1559 posodila svojemu pokojnemu gospodu Andreju od svoje dote po materi 7000 ogrskih forintov in dosegla zastavno pravico na četrtino vsega imetka. Ne smete tudi pozabiti, da je bil na posestvu ko smo ga prevzeli, prečešen doig, Uniki, baron Khainach, Jakob Sekel in Ladislav Kerinčec, so mojemu pokojni neusmiljeno pestili. K sreči se je našel dober človek, gospod pedban Ambrož Gregar, ki je izplačal pijavkam 2033 ogrskih goldinarjev za dolg, zato pa se je naravno pridržal zastavno pravico ki jo je pozneje prepisal na svojega sina Stefana, ko se je ta oženil z mojo hčerko Marto.«

»Vem tudi to, vaša milost, toda ne znam si vsega tega drugače razlagati kakor da pada to breme le na Heningovo polovico.«

»Molčite mi,« je kriknila gospa Uršula, ter udarila z nogo ob tla, »tu ni nobene polovice. Dolg bremeni celo posestvo. Ne kraljevski sodnik in tudi sam kralj ne bo prerezal z nožem naše dedščine na dvoje, dokler nobsaj glavo na vratu, čeprav se mi zdi to dvojno gospodarstvo na enem posestvu prav p dobro tistemu čudnemu dvoglavemu orlu, ki gleda z eno glavo na desno, z drugo pa na levo.«

»Eh, saj to je vendar, vaša milost,« je viknil Pallyj skočivši na nogo in so mu pri tem oči čudno zaskrile, »Svedca, svedca. Tako mislim tudi jaz in prav tako pravi moj velmožni gospodar, Pustimo sumplo, in prepričajte, Končava ta pogovor, ki traja že celo ura. Gospod kraljevski sodnik bi ne videl rad, da pride zadeva pred sodišče, ker je tudi on sodnik, ki ve, da so takšne pravde med sodniki samo prokletstvo.«

»Ah!« se je škodoželjno nasmejala gospa Uršula, »moj ljubí sorodnik se potemtakem boji sodišča? Dobro, da vem. On vendar pozna zakone. Po vsem tem se mi zdi, da visi njegova pravica na tanki nit. Toda čujmo, gospod Pallyj, vaše predloge!«

Gospa Uršula je začela z umirjenimi koraki, s prekrizanimi rokami hoditi po sobi sem in tja upirajoč pogled v tla. Pallyj pa je stopical poleg nje kladajoč se in mahač z rokami.

»Prva točka,« je rekel Madžar dvignivši pač, »Jurja Svesvoškega je treba odstraniti. To je nasilni človek, morda iz skrbi za svojega gospodarja, še več pa za svojo malho, toda treba ga je odstraniti, ker ni všč vašo milosti in je sicer prav slab in belchen. To bo tudi najboljši izgovor, da ga odžagamo.«

»Dobro,« je rekla gospa, »nadaljujte!«
»Drugič,« je nadaljeval Madžar in povzdignil kazalec, »za svojega upravitelja bo moj velmožni gospodar nastavil pisatelja Grga Dombroja, ki je samec in nima tukaj v hižini nikakega sorodstva. On je miren, pravičen čovek. Njemu se bo po inventar u oddalo vse vino, živina, žito, seno in pohištvo, v kolikor spada v polovico mojega milostnega gospodarja.«

»Dobro,« je ponovila gospa, »toda onadva folovaja Horvat in Golubč morata iz hiše, ali ste čuli?«

»Vsekakor! Tako jih bomo spodili, vaša milost,« je prtrdil Madžar gospodinj. »Tretjič pa ostane imetie, kar se tiče gospodarstva, lastnina in iz ne izhajajočih pravic, nerazdeljivo. Samo na ti bo treba načn, kako bi se ta dvojna in različna uprava pametno uredila.«

»Dalje,« je rekla Heningovka in ošinila poslanca postrani z očmi. »Stvar ni tako težka, kakor se mogoče na prv pogled vidi. Predvsem je treba premisliti, da je treba vse pridelke deliti na dvoje. Priznali pa mi boste, da je jako nerodno, če gospodarita dva gospodarja na isti zemlji. To sploh ni nobeno gospodarstvo, če sta drug drugemu napoti, in celo nedosojno bi bilo če b vašo milosti nagačali kakí uravtelji ali roverenki, kakor je na primer delal Svesv tiški. Predložiti bi to rej sledeče: Vse premične se pomirje v inventarju, ki se ne sme nikdar zmanjšati. Potem na se izračuna dohodek od posameznih zemljišč in kmetov in naj se naredita dve enaki polovici. Na eni strani boste gospodirili vi, na drugi strani pa upravitelj mojega velmožnega gospodarja. Vsako leto se inventar pregleda; na enem in sicer bolšem gradu boste stanovali vi, milostna gospa, na Susjedu tukaj pa bo stanoval batorov upravitelj.«

»A,« je zaklicala gospa Uršula, »torej se spet začeli deliti, gospod Pallyj! In s čim bo zavarovana pravica moje lasti an Susjedu? Nikdar, nikdar!«

»Pomirite se milostna gospa,« je nadaljeval gospod Madžar preprosto, »O tem sem razmišljal tudi jaz in popolnoma pravično je, da se tudi v tem zavaru etc. daš so Batori vaši sorodniki. Sedaj vam ne govorim kot zastopnik kraljevskega sodnika, ampak kot vaš prijatelj. Da bo vaša last varna, lahko tukaj v gradu stanuje vaš podkastelan zanesljiv, pošten čovek, ki bo tuka varoval vaše pravice. Vse to se lahko postavi v pismeno pogodbo, ki bo vezala obe stranki.«

»Pa zakaj ne ostanem na Susjedu jaz?« je izpregovorila Uršula, ko je nekoliko premišlala. »Tuja je pravi sedež Heningove rodbine.«

Za temi besedami je gospa Uršula postran gledala Madžara, ki je v prvem trenutku osupnil, pa se je kmalu opomnel in hitro izpregovoril:

»Na vašem mestu bi jaz tega niti ne vprašal. Vi ste tako enkrat na Stubici, drugič na Susjedu, sudiški del posestva pa je vsekakor boljši od susjedškega. Pri sešavljanu popisa ne bomo teželi vsakega zima. Moj milostni gospodar se strinja celo s tem, da v podkrepitev svojih pravic prebivate vsako leto dva tvevca na Susjedu, na Susjedu pa vam ne bo nikogar pošiljal. Vprašali boste, zakaj se je gospod kraljevski sodnik izbral prav Susjed. Ker je bliže Zagrebu, na štarski meji in blizu Krauske. V Zagrebu ima prijatelj, ki budo pazili na gospodarstvo. Vi ne prodajate svojega pridelka dač, Bator pa je doma na Ogrskem, v požunski županiji, potrebuje več denarja in lahko tukaj pridelek proda v sosednje pokrajine. Mislim, da je ta pomudba odkrita in poštena, daš je za moega gospodarja manj ugodna. Toda on mi je izrecno zapovedal, da moram postaviti tako ugodne pogoje, da bi vaša milost videla, da se Heningovim in Batorovim ni treba bati slabega namena in gošufije, ampak da golišo v srcu ljubezen do sorodnikov, četudi imajo od tega nekaj škode. Presodite sami, plemenita gospa!«

(Dalje)

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinje

Kipnik iz zemelj in hrušk. Mešaj da nastane: 8 dek sirovega masla in 4 rumenjake, nato primešaj tri žlice sladkorja v prahu, malo naribane limonove lupnice 4 v mliku namočene in očiščenjene zemlje 2 žlici ruma, pest opranih rozin, 5 dek očiščenih zmletih mandelnov ali orehov in žličico pečilnega praška. Vse skupaj dobro zmajaj, primaj nato še sneg štirih beljakov. Kozo ali ognja varno skledo pomazi s sirovim maslom streši noter polovično testa in ga razravnaj. Po testu pa naloži hruške. (Hruške olup in zreži na tanke ploščice). Po hruškah zlij še drugo polovico testa, razravnaj in površ testa položi prav majhne koščke sirovega masla, nato v pečici peči eno uro. Ko je pečeno, daš takoj na mizo.

Ocvrti zmeleti zrezki. Na stroičku zmelj 40 dek telečjega in 40 dek svinškega mesa. Nato primešaj eno in pol žemlje (zemljo namoči v vodo in nato dobro otisni), eno jare, malo naribane limonove lupnice osoli in dobro zmešaj. Če je zmes zelo mehka dodaj še malo krušnih drobtin. Iz te zmesi oblikuj ploščate zrezke, jih povlaj v moki, stepenem ajcu in drobtinah. Nato jih na vroči masti ocvrti. Daš s solato na mizo, če pa hočeš daš lahko še zraven zmešan krompir.

Srove palčke. Umesi v testo: 30 dek moka, 20 dek naribanega bolinskega sira 10 dek sirovega masla, žlico ali dve mlika, malo soli, kumne in pečilni prašek. Iz umesenega testa oblikuj dolg in tanek svalk ga razreži in z roko oblikuj za prsti dolge in debele svalke. Svalke zloži na pomazano palčko in jih v preči vroči pečici speci. Daš s čajem na mizo.

Mrzla goveja pečenka z majonezo in solato za štiri osebe. Kilo in pol pljučne pečenke (brez kosti) operi, poreži ves lo in kožice, osoli in popopravi. V koki razbri mast, položi noter mесо, ga hitro polivaj z mastjo, da zakrnel in se na vseh straneh prav hitro zapeče. Ko meso obračaš, ga ne zbadaj z vilicami, temveč ga obračaj z žlico, sicer izteče ves sok. Ko je meso dobro zapečeno, postavi kozo z mesom v pečico in ga peči približno pol do tričetrt ure. Med pečenjem meso pridno polivaj. Ko je meso pečeno, ga deni na krožnik, prereži na dva enaka kosa. En kos postavi na hladno, drugi kos pa zreži na tanke kose. V sok, v katerem se je meso pečilo, potresi žlico moka, in ko moka porumeni, zalij s pretlačenimi paradižniki. Ko je sok prevrel, zloži noter zrezano meso, doda še žlico ali dve kisle smetane in ko malo povre je jed gotova. Zraven daš makarone. — Mrzlo pečeno meso pa zreži na prav tanke kose in zloži na podolgovato skledo; okoli pa obloži z narezanimi kislimi kumarci, s koščki sirovega masla in sirom. Skuhaj malo korenčka, peteršilja, zelene, eno evetačo in pest fižola. Kuhano in hladno zreži ali na kocke ali pa na ploščice. Zrezano stresi v skledo in polij z majonezo. **Majoneza:** Mešaj da se zgosti, en rumenjak in 16 dek olja, nato polij po pripravljeni zelenjavi, previdno premešaj ter dai z mesom na mizo za večerjo. (Opomba: Tu podamo dva recepta skupaj in to: če pečeš majhen košček mesa, se ta preveč upeče in s tem izgubi okus. Hkratu pa pripraviš na ta način pri kuhanju kosila tudi že večerjo.

Praktični nasveti

Vložen fižol za zimo. Stročji fižol očisti vseh niti in drobno zreži. Stresi ga v krom, takoj ocedi in nali na fižol mrzle vode, da se shladi. Med tem zavri sveže vode in jo dobro osoli, in ko je prevrela, jo deni hladiti. Mrzli fižol deni na sito, da se popolnoma ocedi, nato ga naloži v kozarce in polij s prevrelo slano vodo. Kozarce zaveži in ga v sopari kuha četrt ure. Tako konserviran fižol potem porabiš pozimi ali za solato ali za omako.

UMIZ-V-2-KNOPI

Avstralija se izpreminja v puščavo

Puščave niso na svetu od nekdaj, marveč se sproti delajo, če razmere tako nanesejo. Se v dobi evropske ledene dobe je bila tam, kjer je zdaj velika puščava Sahara, rodovita zemlja. Celo stari Rim je imel svoje žitnice v afriških pokrajinah, kjer so zdaj peščene sipine.

Tudi dandanes je ponekod tvorba novih puščav kot posledica brezsmelnega ravnanja ljudi. Tako imajo Združene države svoje puščavske skrbi za zahodne pokrajine, kjer so izropali zemljo in posekali vse gozdove. A med tem ko se je ta puščava še začela tvoriti, pa so šrne daljave v Avstraliji tako rekoč že puščave.

Poglaviti vzrok za avstralske puščave so kuni, ki z avstralskim rastlinstvom po roparsko postopajo. Domačih zajcev splošno je bilo v Avstraliji. Šele okrog leta 1860, so pripeljali 24 kuncev iz Angije in jih razstavili v rekem parku. Če bi danes Avstralijski mogli dobiti tega človeka, ki je takrat spravi čistih 24 domačih zajcev v Avstralijo, v roke, bi ga brez dvoma ubili in njegovo sliko bi sežgali, zaka teh 24 kuncev se je tako razmnožilo, da jih je zdaj več milijonov. Osvojili so si Avstralijo in so njeni gospodarji.

Dandanes je vsak avstralski farmer pod kaznijo dolžan pobiti zajce na svojem posestvu. Tako jih na leto pobijejo skoro milijardo in dobijo za njih kože in meso 480 milijonov dolarjev. Toda škoda je večja. Za celi požiro vsi krmo ovcam. Pravijo, da bi mogli v Avstraliji rediti dvakrat toliko ovce ko zdaj, če bi ne bilo zajcev. K temu moramo dodati še škodo, ki jo povzročajo zajci rastlinstvu sploh in tako pripravljajo puščavska tla.

Kakor poroča »Times«, skuša o uničiti zajce v Avstraliji s kugo. Vendar je vprašanje, ali bo to pameten ukrep, saj bi se mogli okužiti tudi ovce. Tako ostanejo zajci najbolj pereče vprašanje Avstralije.

Vendar pa niso zajci edini krivci, da stvorijo nove puščave, marveč tudi živina na paši, ki

roma s kralja v kraj, in zlasti v suši posušuje zemljo, ker obrize zelene do korenin.

Avstralcem bo treba spremeni način gospodarstva, tako da živina ne bo mogla na tretjino pašnikov skoz vse leto, da s rastlinje v 12 mesecih opomore in se upravnitvi puščave. To pa pomeni, da bo treba obenem znižati tudi število goveje živine. Za to bodo priredili tu in tam po državi posebne prirodne parke, kjer bo sploh prenevala past živino. Poglobiti bodo morali tudi struge rek, in so jih spine že zasule. Vse to bo stalo mnogo denarja. Za samo za to, da bo treba zgraditi do več kilometrov dolge ograje za živino, bodo šle velike vsote. Vendar bo vse to kaj zalaglo, če se bo posrečilo izrediti puščave.

× Grški princ v Poljski aretiran. V Poljski je fotografirane n- varna zadevščina. O tem bi nam lahko mnogo povedal nečak grškega kralja princ Peter, kateremu se je pred nekaj dnevi dogodilo nekaj neprijetnega. V poljskem kopalšču Truskawiecz se je mudil te dni nečak grškega kralja mladi princ Peter. Med sprehodom se nič hudega sluteč napravil nekaj fotografskih posnetkov v bližini Tarnopola nahajaločih se razvalin k se mu posebno ugajale. Princ namreč vedel, da se nahaja na vojnem teritoriju. Nenadno so se pojavili redarji, čuvari javnega reda in mira, ter so ga odvedli na bližnjo orožniško postajo. Ko je dozdevni špijon izjavil, da je grški princ Peter, so smatrali javni organi njegovo izjavo za navjno potegavščino. Vseeno so pa povprašali na grškem poslanstvu v Varšavi. Ko je Varšava potrdila da je to res grški princ, so aretiranega princa izpustili iz zaporja.

× 14 kg težka goba. Neki kmet je našel v bližini italijanskega kraja Ronca Scrivia izredno 14 kg težko užitno gobo. To gobo je razstavil v neki trgovini, kjer so jo takoj prodali.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 18. okt. 8.00: Vesel nedeljski pozdrav! (plošče); 8.30: Telovadba; 9.00: Čas, poročila, spored; 9.15: Prenos cerkvene gasbe iz trnovske cerkve; 9.45: Verski govor; 14.00: Pespice za kratek čas; 11.30: Otroška ura: Gašperček (lutkovna igra); 12.00: Koncert Radijskega orkestra; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Plošče po željah; 17.00: Kmetijska ura: 50 letnica kmetijske šole na Grmu; 17.20: Ura lahke glasbe; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura. Radio v službi nacionalne propagande; 19.50: Slovenska ura (poje Akademski pevski kvintet); 20.30: Orglice in harmonika (gg. Petan in Stanko); 21.15: Zdravice (poje Akademski pevski kvintet); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Radijski jazz.

Ponedeljek, 19. okt. 12.00: Vajčkova ura (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Ruske zborovske pesmi (plošče); 14.00: Vreme borza; 18.00: Zdravniška ura: O zraku (g. dr. Anton Breclj); 18.40: Kulturna kronika: Slovenska narodna pesem (g. Franc Marolt); 19.50: Zanimivosti; 20.00: Magistrov šramel kvartet; 21.00: Koncert Radijskega orkestra; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Plesna glasba (Sodelujeta g. Mirko Premelj in Radijski jazz).

Torek, 20. okt. 11.00: Šolska ura: Zakaj moram biti zdrav (g. dr. Franta Miss); 12.00: Sprehod po Balkanu (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Baletna glasba (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Pester spored (Radijski orkester); 18.40: Kazen v sodobni šoli (g. dr. Sanko Gogala); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: 10 minut zabave: Foxl mukiton novosti; 20.00: Mali oglasi. — Izvirna zabavna igra v 3 dejanjih. Spisal Josip Daneš; 21.00: Jesenski motiv v glasbi (Radijski orkester); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Zvoki za odih (Radijski orkester); 22.00: Čas, vreme, spored; 22.15: Zvoki za odih (Radijski orkester).

Sreda, 21. okt. 12.00: Reproduc. citraški koncert; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Mladinska ura: Spoznajmo glasbilo! (flavta, pikolo, klarinet, razlaga g. dr. A. Dolinar, igrajo čl. radijskega ork.); 18.20: Mladinska ura: Ročno delo (g. Zdravko Omerza); 18.40: Pogled v sodobno Rusijo (g. dr. Ivan Ahčin); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: O slovenski solistični pesmi (g. prof. Slavko Otserc) — Ljubljana; 19.50: Uvod v prenos; 20.00: Prenos iz ljubljanske opere.

Četrtek, 22. okt. 12.00: Ob modrih vodah havajskih (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Jožek in Ježek; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Pester spored (Radijski orkester); 18.40: Slovenščina z Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Predavanje Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije; 19.50: Zanimivosti; 20.00: Večer Antona Hajdriha; 21.00: Jan Padarevski igra (plošče); 21.30: Koncert Radijskega orkestra; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Iz daljnega orienta (Radijski orkester).

Petek, 23. okt. 11.00: Šolska ura: Od morda do kipa (g. Niko Pirnat); 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vesel opoldanski koncert (Radijski orkester); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Ženska ura: Kako naj bi se spremenila zakonodaja v prid žene (g. dr. Donata Capuder); 18.20: A. Roussel: Paikova pojedina (plošče); 18.40: Narodnost — podlaga duhovne kulture (g. Ebin Bojc); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Pomen zgodovine v življenju poedincev (dr. Albert Bazala); 19.50: 10 minut zabave: Komarji — humoreska (g. V. Bitenc);

20.00: Skladbe in priredbe Josipa Rahe-Rajheniča, (igra Radijski orkester); 21.15: Ruski sekstet; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Kmečki trio igra na ploščah; 22.30: Angleske plošče.

Sobota, 24. okt. 12.00: Plošča za ploščo — wisana zmes; 12.45: Vreme poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes; 14.00: Vreme; 18.00: Za delopust (Radijski orkester); 18.40: Kaj pripelje izvenšolsko življenje za spolno vzgojo (g. dr. Karel Ozvald); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Književniki Podrinja; 19.50: Pregled sporeda; 20.00: Zunanji politični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar); 20.20: Belokranjska trgatav; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Hopsasa — Trajala (Radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

UBOGI UPNIKI

Zdenko: »Skratni čas je že, da se oženiš, vsaj zaradi svojih upnikov.«

Peter: »Nesmisel! Če upniki hočejo dobiti denar, naj se ženijo sami.«

VSE SE POVRNE

Štefan: »Kako se godi tvojemu sinu?«

Miha: »Ah, ne govori mi o tem ciganu! Jaz sem začel iz nič, on bo pa z nič končal.«

PREVIDNOST

Naročnik: »Moj sosed si je dal narediti obleko za 1.500 Din. Račun se pa glasi na 1.520 Din. »Kako je to?«

Krojač: »Zaračunal sem mu kar tvoj opominjevalne stroške.«

ODKRITOSRČNE SOLZE

Odvetnik zagovarja vlomilca: »Gospodje sodniki, pri odmerjanju kazni upoštevajte kot olajšilno, da je moj klient vzel le deset dinarjev, med tem ko se zraven ležeče, s ti-sočaki nabite denarnice nitj ni dotaknil...!«

Senatni predsednik obdolžencu: »Čemu se pa sedaj jokate?«

Obdolženec: »Neizmerno mi je hudo, da sem denarnico spregledal.«

SAJ NI VREDNO

Natakar gostu: »Kaj želi milostljivi gospod?«

Gost: »Jaz nisem noben 'milostljivi' gospod. Me ni treba tako nazivati.«

Natakar: »Oprostite, toda v tem lokalu rečemo vsakemu potepuhu 'milostljivi' gospod.«

VSAK IZGOVOR JE DOBER

Žena ponoči zbudi moža: »Dragi možek, prinesi mi kozarec vode. Nekaj mi ni dobro.«

Mož: »Pojdi, pojdi, komu pa je v današnji krizi dobro!«

NADEBUDNA DECA

Popček: »Naš učitelj pa je zelo bistre glave. O vsaki stvari zna nekaj povedati.«

Markec: »Prava reč to! Ali ne veš, da hodi že trideset let v eni in isti razred?!«

ZADNJA POMOČ

zdravnik: Gospod doktor, v vseh zdraviliščih sem bila, kar ste mi jih svetovali, pa mi ni nič pomagalo. Kaj naj storim?

Stara devica: Zdaj, milostiva vam ne preostaje nič drugega, nego objaviti oglas, da iščete ženina.

POZNO JE PRIŠEL

Sodnik: »Kako je to mogoče, pet in dva-set let že živite s svojo zakonsko družico v lepem sporazumu, zdaj se pa hočete ločiti?«

Mož: »Torej se čudite, gospod sodnik, da nismo že prej prišel k vam, kaj ne?«

VSAK GLEDA DRUGAČE

»No, vidiš, ti boš pa kakor tvoj oče.« pohvali stric fantka.

»Kajne? Tudi mama se že boji, da bo tako, odurna mali.«

IZGOVOR

Potnik: »Kako si upate seči v moj žep?«

Žepar: »Oprostite, mislil sem, da je moj; doma imam namreč popolnoma enake hlače.«

NESPODOBNEŽ

Emica: »Veš kaj, Erna, če se bo tvoj brat v čolnu tako vedel kakor zadnjikrat, ne pojdem nikoli več na Ljubljano z njim.«

Božica: »Beži kam, kaj pa je počenjal?«

Nmica: »Eh, samo veslal je in veslal, pa nič drugega...«

USODNA ZMOTA

Dolžnik: »Tako se mi zdite podobni nekemu mojemu prijatelju!«

Upnik: »Res? Pa se mogoče niste zmotili in ste njemu vrnili onih sto dinarjev namesto meni?«

ČE JE MOŽ PIJAN

Mož se vrne z družabnega večera. V saio, tu se opoteka med pohištvo, slednjic se pa ujame za lestene, pod katerim obstane. Žena vstopi. Mož se lahko nasmehne in zajec-lja: A-a-ali bi n-ne ho-ho-teli se-se-sti go-go spo-di-čna? Jaz i-ta-tak iz-sto-stopim na pri-pri-ho-dnji po-po-sta-ji.

Listnica uradništva

Villez (Francija). Glede ceste ne moremo ničesar svetovati, ker ne poznamo razmer. Zaradi vknjiženih 3000 Din pa velja seveda zakon tudi za soseda.

Bunčani pri Veržeju. Tatvine in drugo javite sami orožnikom, v list pa ne spadajo takšne zadeve.

Murovče pri Djevdjeliji. Posmrtnic na obletnice ne priobčujemo. Brez zamere!

MALI OGLASI

SIVALNA STROJA

krojaški, šiva naprej in nazaj, 1.600 Din; ženski 500, naprodaj. Gradaška 8.

JESENOV LES

Ia. okrogla debla od 30 cm debeline navzgor kupuje in plača najvišjo dnevno ceno franko vagon nakladne postaje. Podrobne informacije zahtevajte od Kolb & Predalič, Ljubljana, Kongresni trg 4.

HUBNRTUS

nepremočljiv za vsakega Din 250.— in vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri PRESKER-JU, Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

NOVOST! Samo Din 49.50

St. 62.000. Anker-ur. Pravi švicar. stroj. Dobra kvaliteta. Lep kroj miran okvir. 5 letna garancija. Din 49.50

St. 63.000. ura s svetiljenim kazalom in številcem. (Radium). Din 59.50

Zahtevajte oznako, ki ga vam pošlje naj bližnji in polni trgovski predstavnik.

H. SUTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic